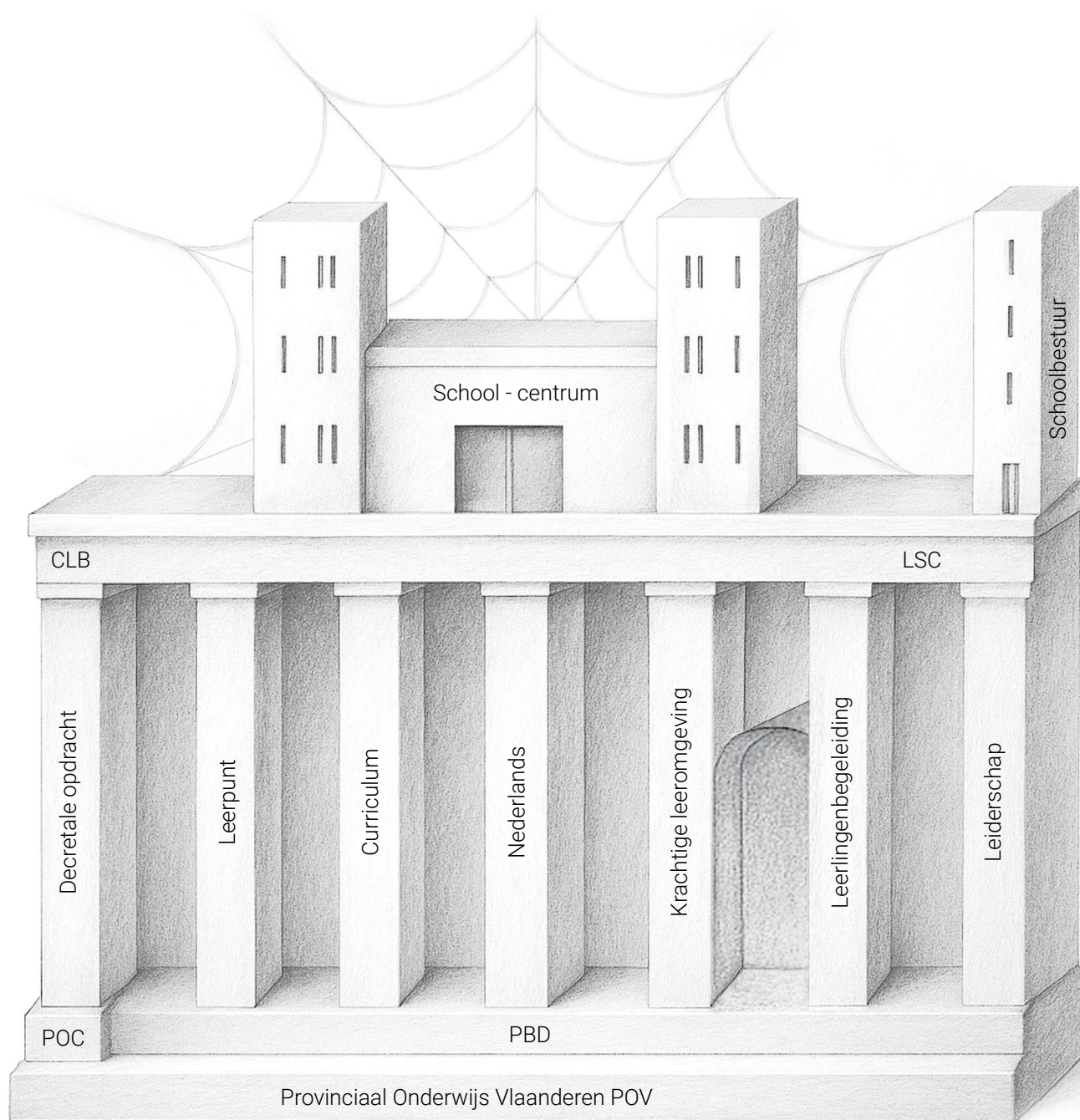


BEGELEIDINGSVERSLAG 2022-2025

Deel 5: Beleidsprioriteiten 2025-2026



PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

Voorwoord	3
Beleidsprioriteit Evidence-informed inclusieve leeromgeving	4
OD1 PBD-KLO Meso - Implementatie krachtige leeromgeving	4
2.1 Doelstelling en aanpak	4
2.2 Acties	8
2.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	8
OD2 PBD-KLO Micro - Krachtige leeromgeving in de klas	11
3.1 Doelstelling en aanpak	11
3.2 Acties	15
3.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	15
Beleidsprioriteit Concretisering samenwerking Leerpunt	17
OD3 PBD-PLV Meso - Provinciaal leiderschapsvenster 2, 3, 4, 5	17
4.1 Doelstelling en aanpak	17
4.2 Acties	20
OD4 PBD-PLV Meso - Schoolbesturen	23
5.1 Doelstelling en aanpak	23
5.2 Acties	26
OD3 PBD-NED Micro - Effectieve taal- en leesdidactiek	28
4.1 Doelstelling en aanpak	28
4.1 Acties	31
4.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	31
Beleidsprioriteit Datageletterdheid	33
OD1 PBD-CUR Meso - Schooleigen curriculum	33
2.1 Doelstelling en aanpak	33
2.2 Acties	37
2.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	37
OD2 PBD-CUR Micro - Doelgerichte curriculumrealisatie	40
3.1 Doelstelling en aanpak	40
3.2 Acties	43
3.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	43
OD1 PBD-NED Meso - Schoolbreed taal- en leesbeleid	46
2.1 Doelstelling en aanpak	46
2.2 Acties	50
2.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	50
OD3 PBD-NED Micro - Effectieve taal- en leesdidactiek	52
4.1 Doelstelling en aanpak	52
4.2 Acties	55
4.2.2(Buitengewoon) secundair onderwijs	55

Beste lezer

In dit deel van het begeleidingsverslag wordt de uitvoering van de beleidsprioriteiten voor het schooljaar 2025-2026 in kaart gebracht, conform het begeleidingsplan 2025-2030. De focus ligt daarbij uitsluitend op het secundair onderwijs, aangezien dit de kernopdracht van onze pedagogische begeleidingsdienst vormt en het overgrote deel van onze partners en scholen binnen dit onderwijsniveau gesitueerd is. Op die manier kunnen we de middelen gericht, coherent en met maximale impact inzetten om de onderwijskwaliteit in het secundair onderwijs duurzaam te versterken.

De drie beleidsprioriteiten sluiten rechtstreeks aan bij de strategische pijlers die richting geven aan onze werking. De evidence-informed inclusieve leeromgeving is verankerd in de pijler krachtige leeromgeving. De concretisering van de samenwerking met Leerpunt - met een belangrijke focus op effectieve didactiek - wordt gedragen door zowel de pijler Nederlands als de pijler provinciaal leiderschapsvenster. Tot slot is datageletterdheid ingebed in de pijler curriculum en de pijler Nederlands.

Per beleidsprioriteit worden de acties en resultaten gekoppeld aan de relevante operationele doelen van de betrokken pijlers, en dit op MESO- en/of MICRO-niveau.

Ter ondersteuning van de opvolging van de realisatie van deze beleidsprioriteiten formuleren wij per operationeel doel ten minste één indicator voor het schooljaar 2025-2026, waarbij tevens het beoogde bereik wordt aangegeven. Op basis van deze indicatoren rapporteren we in het volgende begeleidingsverslag over de realisatie, het bereik en de impact.

Veel leesplezier!

Het POV-team

2. OD1 PBD-KLO | Meso - Implementatie krachtige leeromgeving

2.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het ondersteunen van scholen en centra bij het expliciteren en implementeren van een school-/centrumbrede visie op leren.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Meso
Focus curriculaire spinnenweb	☒ Visie: waartoe leren zij? ☐ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☐ Leerinhoud: wat leren zij? ☐ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☐ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☐ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☐ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



In de concretisering van de krachtige leeromgeving zien we een centrale rol weggelegd voor het formatief handelen. Formatief handelen omvat alle activiteiten die door leerkrachten en/of hun lerenden worden ondernomen om de onderwijs- en leeractiviteiten waarbij lerenden betrokken zijn, aan te passen (Black & Wiliam, 1998). Het betreft een kort-cyclisch didactisch proces dat onderdeel is van de lessen en aanvullend werkt op het didactisch handelen van de leerkracht (Kneyber et al., 2022).

Wij baseren ons hierbij op de formatieve cyclus zoals beschreven door Gulikers en Baartman (2017). Aangezien de lerende een expliciete rol speelt in het formatief handelen, geven we de cyclus vorm in de taal van de lerenden (Mannens, 2023). Deze cyclus omvat de kern van leren en wordt ondersteund door andere bouwstenen zoals leerstrategieën, differentiatie en meer.



Afbeelding 11: formatief handelen

Voor het doorvoeren van veranderingen gebruiken zowel de PBD als de scholen/centra het kader [EEF - A School's Guide to Implementation](#). Dit model biedt een gestructureerde, flexibele aanpak die evidence-informed werken integreert binnen de school-/centrumorganisatie gedurende de verschillende fasen van het implementatieproces. Het benadrukt dat implementatie een cyclisch proces is, waarbij voortdurende reflectie en aanpassing nodig zijn om duurzame verandering te realiseren. Daarnaast vermeldt de leidraad gedragingen die effectieve implementatie bevorderen en contextuele factoren die van invloed zijn op de implementatie.

Ontdekken

De school of het centrum identificeert, samen met het kernteam, op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve school-/centrumdata, de behoeften van de leerlingen/cursisten. Verschillende stakeholders worden betrokken en bestaande praktijken worden geanalyseerd om de oorzaken van de geïdentificeerde behoeften beter te begrijpen. Vervolgens wordt een evidence-informed aanpak geselecteerd die aansluit bij de context en cultuur van de school of het centrum. Deze aanpak moet niet alleen effectief, maar ook haalbaar zijn binnen de bestaande structuren en middelen van de school of het centrum. Daarnaast worden potentiële barrières en factoren die een succesvolle invoering van een verandering voor implementatie ondersteunen, meegenomen in de overwegingen.

Ontwikkelen

In deze fase creëert de school of het centrum duidelijkheid en draagvlak over de richting die wordt ingeslagen. Een implementatieplanning (levend document) wordt opgesteld en het school-/centrumteam wordt betrokken om eigenaarschap te creëren.

Het implementatieplan omvat het definiëren van het probleem, het specificeren van wat er zal worden geïmplementeerd, het selecteren van een pakket implementatiestrategieën op maat, het ontwerpen van een manier om de implementatie op te volgen en het specificeren van de eindresultaten.

Vervolgens verschuift de aandacht naar de praktische voorbereidingen. De school of het centrum overlegt met het team over de aankomende veranderingen en voert aanpassingen door om deze werkbaarder te maken. Professionaliseringsinitiatieven worden niet alleen bij de start voorzien, maar gedurende de volledige implementatieperiode. Tot slot worden systemen en structuren voorbereid ter ondersteuning van de implementatie, zoals lesmateriaal en technische ondersteuning.

Opleveren

In deze fase ondersteunt de school of het centrum de implementatie zo goed mogelijk. Er wordt motiverende en passende ondersteuning geboden bij de eerste stappen van de implementatie. Daarnaast wordt aanvullende follow-up ondersteuning voorzien. De voortgang van de implementatie wordt op regelmatige momenten gemonitord. Gestructureerde feedback van leerlingen, leraren en andere relevante stakeholders wordt verzameld. De implementatiegegevens van de school of het centrum worden geanalyseerd om strategieën te verfijnen en de plannen gaandeweg aan te passen op basis van belemmerende en bevorderende factoren.

Evidence-informed aanpak	Opschalen De school of het centrum blijft zich inzetten voor de implementatie en biedt voortdurende ondersteuning en opvolging aan lerarenteams. Zodra de implementatie succesvol is volgehouden en een reële kans van slagen heeft, wordt de balans opgemaakt. Op basis van deze evaluatie worden de volgende stappen bepaald. De school of het centrum evalueert de implementatie door de behoeften van de leerlingen opnieuw te analyseren en de geschiktheid, haalbaarheid en impact van de gekozen benadering te heroverwegen. Deze evaluatie kan leiden tot verschillende vervolgtrajecten, zoals het verankeren van de benadering in de onderwijspraktijk, het opschalen van de aanpak, of het besluit om deze niet langer toe te passen. Om de implementatie duurzaam te maken, wordt de aanpak structureel ingebed binnen de school-/centrumorganisatie. Daarnaast wordt professionele ontwikkeling continu herhaald en bijgestuurd waar nodig. Tot slot wordt leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid versterkt, zodat de implementatie breed gedragen en verankerd wordt. Ook wordt expliciet gemaakt hoe de aanpak kan worden verbreed en verankerd in een volgende implementatiecyclus. Het EEF-model benadrukt dat implementatie niet lineair verloopt, maar een proces is van voortdurende reflectie en aanpassing. Daarom worden bewuste keuzes gemaakt over welke andere prioriteiten tijdelijk op pauze worden gezet om ruimte te creëren voor succesvolle en duurzame implementatie.
Data-informed aanpak	Het cyclisch model van Helms-Lorenz en Visscher (2022) biedt een krachtige houvast voor systematische schoolontwikkeling. Het model integreert het gebruik van data in een continu verbeteringsproces, waarbij gericht wordt gewerkt aan het verhogen van de onderwijskwaliteit. Zodra de leskwaliteit binnen een school of centrum is gedefinieerd, worden gerichte gegevens verzameld om zicht te krijgen op de huidige praktijk. Op basis daarvan formuleert het team gerichte acties om de leskwaliteit te versterken. Dit proces beoogt een verandering in het professioneel handelen van leraren, wat op zijn beurt bijdraagt aan betere leerresultaten voor leerlingen en cursisten.

2.2 Acties

2.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO	
Doelgroep	Schoolleiders - VIV's	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓ Lang begeleidingstraject ➡➡➡🏠	
Visie	<u>Visieontwikkeling - krachtige leeromgeving</u> We ondersteunen scholen bij het ontwikkelen van een gedragen, evidence-informed visie op leren, afgestemd op de kernwaarden en de bredere schoolvisie. Deze visie vormt het fundament voor het pedagogisch-didactisch handelen van onderwijsprofessionals.	➡➡➡🏠 cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog

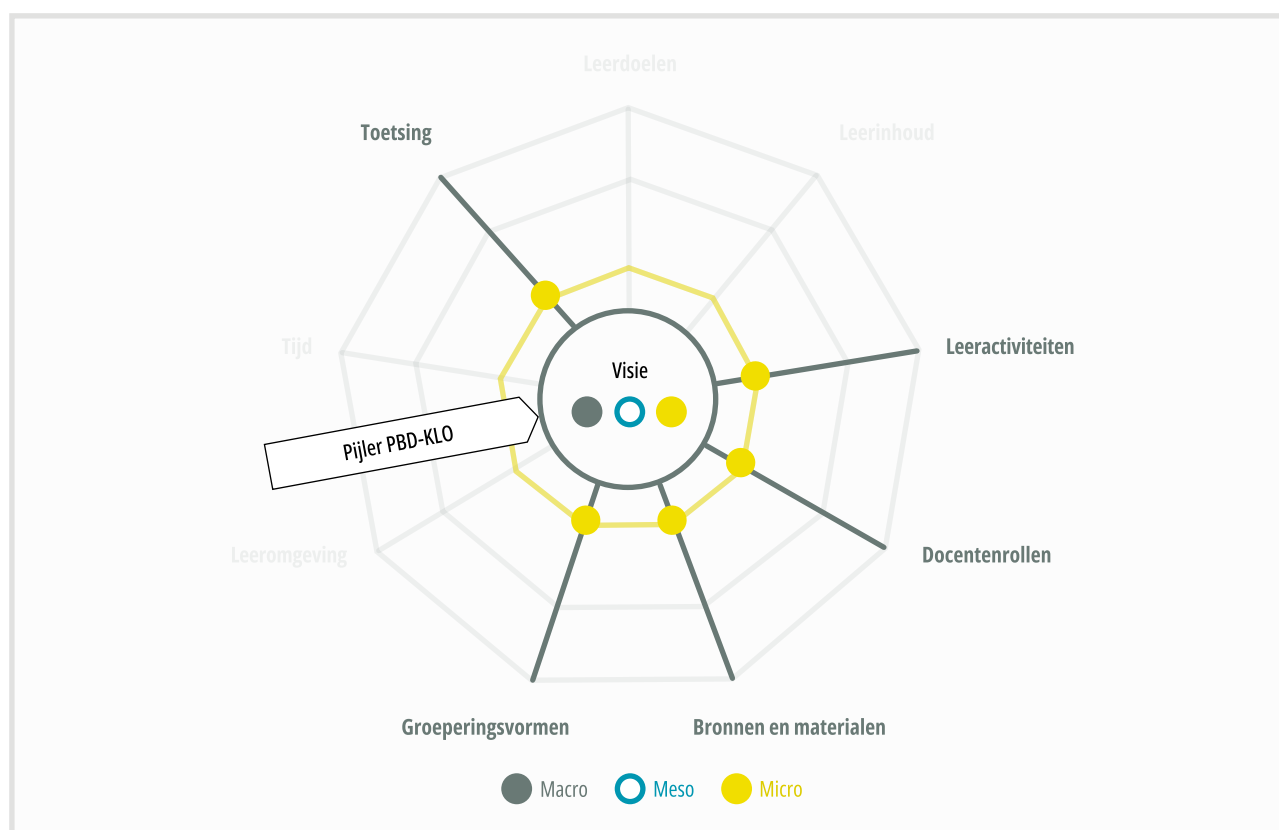
Implementatie	<u>Implementatie - krachtige leeromgeving</u> We bieden gerichte ondersteuning aan scholen bij de implementatie van een krachtige leeromgeving. Dit gebeurt op maat van elke school, vertrekkend vanuit schooleigen data. Elke school ontwikkelt een onderbouwd concept met ruimte voor eigen accenten, afgestemd op de visie, waarden en doelgroep.	 cocreatief ontwikkelinitiatief kennissessie professionele dialoog
	<u>Actieplan - krachtige leeromgeving</u> We ondersteunen de school bij het bepalen van prioriteiten en het opstellen van een actieplan met concrete timing. Successen worden benoemd, groeipunten in kaart gebracht en benut als uitgangspunt voor gerichte professionalisering.	 cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
	<u>Professionaliseringsplan - krachtige leeromgeving</u> We ondersteunen scholen bij het opstellen van een professionaliseringsplan met acties op organisatieniveau en op individueel niveau van leraren. Het plan richt zich op het versterken van de onderwijskwaliteit, de teamontwikkeling en de persoonlijke groei van elke leraar. Het plan omvat kennisopbouw, het versterken van motivatie en het inoefenen van didactische praktijken, gebaseerd op <u>Effective Professional Development (EEF)</u> .	 professionele dialoog
	<u>Krachtige leeromgeving - BuSO</u> We ondersteunen op vraag BuSO-scholen bij het afstemmen van de krachtige leeromgeving op de individuele handelingsplannen, zodat de leerkansen van leerlingen maximaal worden benut.	 cocreatief ontwikkelinitiatief kennissessie professionele dialoog
Professionalisering	<u>Formatief handelen - schoolleider</u> We verduidelijken het formatief handelen aan de schoolleider en het kernteam, met specifieke aandacht voor de vijf leidinggevende praktijken die de implementatie van de formatieve cyclus ondersteunen: het bevorderen van begrip, het uitdragen van een overtuigende visie, het modelleren van een leercultuur, het leiden van leren en het creëren van voorwaarden voor verandering. Op basis van een contextanalyse focussen we de ondersteuning op één van deze praktijken.	 kennissessie professionele dialoog

Materiaal	<u>Toolkit - krachtige leeromgeving</u> We ontwikkelen materialen die aansluiten bij de specifieke behoeften en context van de school zoals een planningsinstrument, inschalingsinstrument en kijkwijzer. Deze materialen worden doelgericht ontwikkeld in cocreatie, afgestemd op de noden van de leraren.	 ✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal
Data	<u>Beeldvorming en monitoring - Krachtige leeromgeving</u> We ondersteunen de school bij het versterken van kwaliteitsontwikkeling via gerichte observatie van leerlingengedrag, op basis van een samen ontwikkelde kijkwijzer. Het rapport geeft een teamgericht beeld en verzamelt sterke praktijkvoorbeelden per didactisch principe. Ontbrekende voorbeelden kunnen richting geven aan verdere schoolontwikkeling en de implementatie van een krachtige leeromgeving.	 ✓ leerwandeling
	<u>Monitoring - formatief handelen leraren</u> We ondersteunen scholen bij het uitbouwen van een data-informed aanpak voor formatief handelen. Leraren krijgen de mogelijkheid om hun eigen praktijk in te schalen. Hiervoor reiken we een instrument aan dat zicht geeft op de mate waarin formatief handelen wordt toegepast in de klas.	 ✓ materiaal professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
 ✓	Gedurende de gekozen tijdsduur selecteren we gericht kortlopende professionaliseringsinitiatieven waarvoor we een kortetermijnevaluatie uitvoeren met het EDBI-instrument.	
	Scholen met hoge begeleidingsfrequentie beschikken over een implementatieplan overeenkomstig het model EEF - A School's Guide to Implementation in functie van het versterken van de verankering van een krachtige leeromgeving. In scholen met hoge begeleidingsfrequentie hebben VIV's via de KLO-website ondersteunend materiaal ter beschikking dat leraren helpt bij het versterken van hun formatief handelen.	

3. OD2 PBD-KLO | Micro - Krachtige leeromgeving in de klas

3.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het versterken van de competenties van lerarenteams voor het creëren van een krachtige leeromgeving in de klas.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 1° en 4°
Werkingsniveau	Micro
Focus curriculaire spinnenweb	☐ Visie: waartoe leren zij? ☐ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☐ Leerinhoud: wat leren zij? ☒ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☒ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☒ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☒ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☒ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed aanpak

Centraal in het OK-kader staat het stimuleren van de ontwikkeling van alle lerenden. "Leren en onderwijzen" vormt het kernproces en wordt onderverdeeld in vier deelrubrieken: doelen stellen, het vormgeven van het onderwijs-leerproces en de leef- en leeromgeving, begeleiden, en het opvolgen van de ontwikkeling. Formatief handelen omarmt deze vier aspecten expliciet en vormt voor ons het fundament van een krachtige leeromgeving.

Formatief handelen omvat alle activiteiten die door leerkrachten en/of hun lerenden worden ondernomen om de onderwijs- en leeractiviteiten waarbij lerenden betrokken zijn, aan te passen (Black & Wiliam, 1998). Het betreft een kort-cyclisch didactisch proces dat onderdeel is van de lessen en aanvullend werkt op het didactisch handelen van de leerkracht (Kneyber et al., 2022).

Wij baseren ons hierbij op de formatieve cyclus zoals beschreven door Gulikers en Baartman (2017). Aangezien de lerende een expliciete rol speelt in het formatief handelen, geven we de cyclus vorm in de taal van de lerenden (Mannens, 2023). Deze cyclus omvat de kern van leren en wordt ondersteund door andere bouwstenen zoals leerstrategieën, differentiatie en meer.

Het OK-kader stelt dat de leerkracht de spilfiguur is in het creëren van een krachtige leeromgeving. Binnen formatief handelen betekent dit een sterke en continue wisselwerking tussen leerkracht en lerende, gericht op het bereiken van leerdoelen en het creëren van rijke leerervaringen. Het kader voor professionele ontwikkeling in formatief handelen (DeLuca et al., 2019) beschrijft dit als een continuüm richting professioneel meesterschap.

Voor de professionalisering van leraren en lerarenteams laten we ons inspireren door het kader [Effective Professional Development \(EEF\)](#) en de zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 1985, 2000), ([Merchie & Tuytens](#), 2016) en ([Desimone](#), 2009).

A. Opbouwen van kennis

Bij het ontwerpen en geven van professionalisering in het creëren van een krachtige leeromgeving in de klas is het essentieel om nieuwe kennis op een manier aan te bieden die het begrip ondersteunt. Net zoals leraren leerstof stapsgewijs opbouwen in de klas, moeten begeleiders gestructureerd nieuwe kennis overbrengen binnen een professionaliseringsinitiatief of begeleidingstraject.

Twee mechanismen dragen bij aan de effectiviteit van professionele ontwikkeling.

01. [Beheren van cognitieve belasting](#)

Door de hoeveelheid te verwerken informatie te reguleren en optimaliseren, voorkom je dat leraren overweldigd raken, waardoor ze de informatie beter begrijpen en toepassen.

02. [Herhalen en verbinden van eerder geleerde kennis](#)

Door eerder geleerde kennis actief te herzien en te koppelen aan nieuwe inzichten, verdiepen leraren hun begrip en bevorderen ze duurzame professionele groei.

B. Motiveren van onderwijsprofessionals

Wanneer leraren kennis hebben opgebouwd via een methode die de cognitieve belasting beheert en eerder geleerde informatie herhaalt, is het essentieel om hen te motiveren deze kennis in de praktijk toe te passen in onderwijsleerpraktijk.

Drie mechanismen ondersteunen dit proces.

03. Stellen en gezamenlijk vastleggen van doelen

Het gezamenlijk formuleren en vastleggen van duidelijke en haalbare doelen na een professionaliseringsactiviteit draagt bij aan het behouden van richting en focus in het leerproces van leraren bij het creëren van een krachtige leeromgeving.

04. Gebruiken van geloofwaardige en deskundige bronnen

Informatie van een geloofwaardige en deskundige bron over het creëren van een krachtige leeromgeving wordt sneller overgenomen door leraren, waardoor nieuwe inzichten effectiever worden toegepast in de praktijk.

05. Bieden van bevestiging en versterking na vooruitgang

Door erkenning en positieve bekrachtiging te geven voor hun inspanningen en vooruitgang bij het creëren van een krachtige leeromgeving, blijven leraren gemotiveerd om zich verder professioneel te ontwikkelen.

C. Ontwikkelen van didactische praktijken

Effectieve professionalisering stelt leraren in staat technieken te ontwikkelen die het creëren van een krachtige leeromgeving verbeteren. Nadat ze kennis over de krachtige leeromgeving hebben opgebouwd en gemotiveerd zijn om deze toe te passen, hebben ze concrete tools nodig om hun onderwijspraktijk daadwerkelijk aan te passen.

Vijf mechanismen spelen een essentiële rol bij het ontwikkelen van didactische praktijken.

06. Instructie geven over hoe technieken correct worden uitgevoerd

Een goed doordachte, duidelijke en begeleide instructie over hoe leraren formatief handelen of didactische principes kunnen toepassen in de klas, ondersteunt hen bij het creëren van een krachtige leeromgeving.

07. Voorzien van praktische sociale ondersteuning

Wanneer leraren een gemeenschappelijke taal, cultuur en kennis delen over de uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd, kunnen zij elkaar zowel inhoudelijk als emotioneel ondersteunen.

08. Modelleren van technieken

Modelleren houdt in dat een concreet en waarneembaar voorbeeld van een vaardigheid wordt getoond, direct in persoon of indirect, bijvoorbeeld via film of foto's. Hierdoor krijgen leraren de kans om de techniek te observeren, erover te reflecteren en deze gericht te imiteren. Dit versterkt het leerproces in de toepassing van formatief handelen of lesprincipes en bevordert krachtig didactisch handelen.

Data-informed aanpak	09. <u>Feedback geven op gedragsverandering</u> Het systematisch monitoren van de gedragsverandering bij leraren en het geven van gerichte feedback draagt bij aan hun professionele groei en kan de ontwikkeling van didactische praktijken effectiever maken. 10. <u>Oefenen en herhalen van technieken</u> Door nieuwe technieken actief te oefenen en herhaaldelijk toe te passen in verschillende lessituaties, kunnen leraren hun vaardigheden versterken. D. Verankeren van didactische praktijken We gaan in dialoog met de school om samen te bepalen welke stappen nodig zijn om het geleerde duurzaam vast te zetten. In het kader van domeinspecifieke begeleiding voor het creëren van krachtige leeromgevingen baseren wij ons op het model van formatief handelen (Black & Wiliam, 2008). Afhankelijk van de beginsituatie en noden van de school kan de begeleiding dieper ingaan op één of meerdere van de volgende thema's: • leerstrategieën en metacognitie (Dijkstra & Zimmerman; <u>Metacognition and Self-regulated Learning (EEF)</u>); • leerdoelen en succescriteria, onder meer via het werken met voorbeelden in de klas; • feedback, feed-up en feedforward (<u>Teacher Feedback to Improve Pupil Learning (EEF)</u>); • differentiatie volgens het EDI-model (Hollingsworth & Ybarra). Het cyclisch model van Helms-Lorenz en Visscher (2022) biedt een krachtige houvast voor systematische schoolontwikkeling. Het model integreert het gebruik van data in een continu verbeteringsproces, waarbij gericht wordt gewerkt aan het verhogen van de onderwijskwaliteit. Zodra de leskwaliteit binnen een school is gedefinieerd, worden gerichte gegevens verzameld om zicht te krijgen op de huidige praktijk. Op basis daarvan formuleert het team gerichte acties om de leskwaliteit te versterken. Dit proces beoogt een verandering in het professioneel handelen van leraren, wat op zijn beurt bijdraagt aan betere leerresultaten voor leerlingen.
-----------------------------	--

3.2 Acties

3.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO	
Doelgroep	VIV's - leraren	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓ Lang begeleidingstraject ➡➡➡🏠	
Professionalisering	<u>Krachtige leeromgeving - in alle vakken</u> We ondersteunen kernteams bij de implementatie van formatief handelen en krachtige didactiek in de klas. Samen met de school werken we een gefaseerde planning uit voor de verschillende aspecten van formatief handelen en krachtige didactiek, telkens met concrete timing. De begeleiding focust op kennisopbouw, het versterken van motivatie en het doelgericht inoefenen van didactische praktijken. Collectief en onderzoekend leren wordt daarbij actief gestimuleerd. De aanpak wordt afgestemd op de context van de school en de voortgang binnen de teams.	➡➡➡🏠 cocreatief ontwikkelinitiatief collegiaal lesbezoek kennissessie klasobservatie lesson study modelling professionele dialoog trainingssessie
Materiaal	<u>Toolkit - krachtige leeromgeving</u> We stellen zelfontwikkelde, evidence-informed materialen ter beschikking om leraren te ondersteunen in effectief lesgeven. Dit omvat onder andere podcasts, voorbeeldlessen, leerstrategiefiches, een stappenplan voor het afstemmen van lesmateriaal op de onderwijsdoelen en een feedbacktool voor leerlingen. Zo versterken we duidelijke en gedoseerde instructie van kennis en vaardigheden in de klas.	➡✓ materiaal

Data	<u>Monitoring - formatief handelen in de klas</u> We ondersteunen leraren bij het monitoren van hun formatief handelen in de klas. We stimuleren het verzamelen van (klaseigen) data waarmee ze hun leskwaliteit en professioneel handelen kunnen bijsturen en versterken. Daarvoor reiken we een tool aan waarmee leerlingen feedback geven op de vijf kernstappen van formatief handelen. Ze reflecteren onder meer op hun zicht op het leerdoel, het ophalen van voorkennis, wat ze nog nodig hebben om de leerstof verder te verwerken, de ontvangen feedback en hun volgende stap in het leerproces.	 kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
	In minstens 25% van de secundaire scholen wordt een volledige "Lesson Study" cyclus (kortlopend professionaliseringsinitiatief) afgerond, waarbij de ontwikkelde les aantoonbare kenmerken van krachtig en formatief onderwijs vertoont.	
	Gedurende de gekozen tijdsduur selecteren we gericht langdurige begeleidingstrajecten waarvoor we een <u>langetermijnevaluatie</u> uitvoeren met het EDBI-instrument.	

4. OD3 PBD-PLV | Meso - Provinciaal leiderschapsvenster 2, 3, 4, 5

4.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het ondersteunen van school-/centrumleiders bij het versterken van hun schoolleiderschap om de schoolvisie op onderwijs en het pedagogisch project te implementeren.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Meso
Focus curriculaire spinnenweb	☒ Visie: waartoe leren zij? ☐ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☐ Leerinhoud: wat leren zij? ☐ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☐ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☐ Bronnen en materialen: waarmee leren zijn? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☐ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed aanpak

Voor het doorvoeren van veranderingen gebruiken zowel de PBD als de scholen/centra het kader *A School's Guide to Implementation (EEF)*. Dit model biedt een gestructureerde, flexibele aanpak die evidence-informed werken integreert binnen de school-/centrumorganisatie gedurende de verschillende fasen van het implementatieproces. Het benadrukt dat implementatie een cyclisch proces is, waarbij voortdurende reflectie en aanpassing nodig zijn om duurzame verandering te realiseren. Daarnaast vermeldt de leidraad gedragingen die effectieve implementatie bevorderen en contextuele factoren die van invloed zijn op de implementatie.

Ontdekken

De school of het centrum identificeert, samen met het kernteam, op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve school-/centrumdata, de behoeften van de leerlingen/cursisten. Verschillende stakeholders worden betrokken en bestaande praktijken worden geanalyseerd om de oorzaken van de geïdentificeerde behoeften beter te begrijpen. Vervolgens wordt een evidence-informed aanpak geselecteerd die aansluit bij de context en cultuur van de school of het centrum. Deze aanpak moet niet alleen effectief, maar ook haalbaar zijn binnen de bestaande structuren en middelen van de school of het centrum. Daarnaast worden potentiële barrières en factoren die een succesvolle invoering van een verandering voor implementatie ondersteunen, meegenomen in de overwegingen.

Ontwikkelen

In deze fase creëert de school of het centrum duidelijkheid en draagvlak over de richting die wordt ingeslagen. Een implementatieplanning (levend document) wordt opgesteld en het school-/centrumteam wordt betrokken om eigenaarschap te creëren.

Het implementatieplan omvat het definiëren van het probleem, het specificeren van wat er zal worden geïmplementeerd, het selecteren van een pakket implementatiestrategieën op maat, het ontwerpen van een manier om de implementatie op te volgen en het specificeren van de eindresultaten.

Vervolgens verschuift de aandacht naar de praktische voorbereidingen. De school of het centrum overlegt met het team over de aankomende veranderingen en voert aanpassingen door om deze werkbaarder te maken. Professionaliseringsinitiatieven worden niet alleen bij de start voorzien, maar gedurende de volledige implementatieperiode. Tot slot worden systemen en structuren voorbereid ter ondersteuning van de implementatie, zoals lesmateriaal en technische ondersteuning.

Opleveren

In deze fase ondersteunt de school of het centrum de implementatie zo goed mogelijk. Er wordt motiverende en passende ondersteuning geboden bij de eerste stappen van de implementatie. Daarnaast wordt aanvullende follow-up ondersteuning voorzien. De voortgang van de implementatie wordt op regelmatige momenten gemonitord. Gestructureerde feedback van leerlingen, leraren en andere relevante stakeholders wordt verzameld. De implementatiegegevens van de school of het centrum worden geanalyseerd om strategieën te verfijnen en de plannen gaandeweg aan te passen op basis van belemmerende en bevorderende factoren.

Opschalen

De school of het centrum blijft zich inzetten voor de implementatie en biedt voortdurende ondersteuning en opvolging aan lerarenteams. Zodra de implementatie succesvol is volgehouden en een reële kans van slagen heeft, wordt de balans opgemaakt. Op basis van deze evaluatie worden de volgende stappen bepaald.

Evidence-informed aanpak	De school of het centrum evalueert de implementatie door de behoeften van de leerlingen opnieuw te analyseren en de geschiktheid, haalbaarheid en impact van de gekozen benadering te heroverwegen. Deze evaluatie kan leiden tot verschillende vervolgtrajecten, zoals het verankeren van de benadering in de onderwijspraktijk, het opschalen van de aanpak, of het besluit om deze niet langer toe te passen. Om de implementatie duurzaam te maken, wordt de aanpak structureel ingebed binnen de school-/centrumorganisatie. Daarnaast wordt professionele ontwikkeling continu herhaald en bijgestuurd waar nodig. Tot slot wordt leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid versterkt, zodat de implementatie breed gedragen en verankerd wordt. Ook wordt expliciet gemaakt hoe de aanpak kan worden verbreed en verankerd in een volgende implementatiecyclus. Het EEF-model benadrukt dat implementatie niet lineair verloopt, maar een proces is van voortdurende reflectie en aanpassing. Daarom worden bewuste keuzes gemaakt over welke andere prioriteiten tijdelijk op pauze worden gezet om ruimte te creëren voor succesvolle en duurzame implementatie. Bij de inhoudelijke begeleiding wordt het <u>provinciaal leiderschapsvenster (PLV)</u> gebruikt. Dit is zeer vergelijkend met het kernprofiel voor schoolleiderschap Vlaanderen. Het PLV bevat essentiële praktijken om een school/centrum te leiden. In dit begeleidingsplan wordt het <u>provinciaal leiderschapsvenster (PLV)</u> op een andere manier verweven met de operationele doelen dan in het vorige begeleidingsplan. De eerste pijler van het PLV, "richting geven", vormt de kern van het operationele doel beleidsplannen. Tijdens onze in-service begeleiding van schoolleiders merken we dat vier overige pijlers moeilijk afzonderlijk te benaderen zijn, vanwege hun onderlinge samenhang en interactie. Daarom hanteren we een geïntegreerde aanpak, waarbij deze pijlers worden gebundeld in dit operationele doel, dat de volgende leiderschapscompetenties omvat: • bouwen aan relaties en professioneel leren in de school; • voorzien in een doeltreffende schoolorganisatie; • verbeteren van leren en onderwijsprocessen; • verzekeren van gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het voorzien in een doeltreffende schoolorganisatie en het verbeteren van leer- en onderwijsprocessen worden niet alleen binnen de pijler provinciaal leiderschap aangepakt, maar ook geïntegreerd in de PBD-pijlers: curriculum, Nederlands, krachtige leeromgeving en krachtige leerlingbegeleiding. Binnen deze pijlers is minstens één operationeel doel op mesoniveau opgenomen. We hebben bewust gekozen voor deze overlap tussen de pijler provinciaal leiderschap en de andere pijlers om een geïntegreerde aanpak te realiseren. Op die manier kunnen we de verwevenheid tussen het meso- en microniveau beter verankeren en zo verandering ondersteunen.
--------------------------	---

Evidence-informed aanpak	Ten slotte ondersteunen we binnen dit operationele doel ook de uitbouw van gedeeld leiderschap, een essentieel uitgangspunt van het provinciaal leiderschapsvenster (PLV) .
Data-informed aanpak	We ondersteunen de data-gestuurde aanpak van de school of het centrum om een samenhangend en doelgericht onderwijskundig beleid te waarborgen. Dit gebeurt via een cyclisch proces van dataverzameling, analyse, gerichte acties en de evaluatie van hun effect. Hiervoor combineren we kwantitatieve gegevens (zoals de datawijzer, resultaten van de Vlaamse toetsen en de toetsen basisgeletterdheid, leerprestaties van leerlingen en doorstroomcijfers) met kwalitatieve input (zoals gesprekken met leraren, leerlingen en ouders, klasobservaties en leerwandelingen). Regelmatige beleidsanalyses en datageïnformeerde reflectie zorgen ervoor dat het school- of centrumbeleid gericht blijft op het verbeteren van het leren van leerlingen en zich onderzoekend opstelt.

4.2 Acties

Bereik		
Organisaties	100% scholen/centra BaO - BuBaO - SO - BuSO - CDO - VO 100% leersteuncentra	
Doelgroep	School-/centrumleiders - VIV's	
Tijdsduur	1 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	Overzicht professionaliseringsinitiatieven Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓	
Visie	<u>Visieontwikkeling</u> Op vraag van de school, het centrum of het school-bestuur ondersteunen we de school-/centrumleider bij het ontwikkelen van een visie op gedeeld leiderschap. Deze visie beïnvloedt de keuzes die gemaakt worden op het vlak van school-/centrumorganisatie en participatie.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
Implementatie	<u>Leiderschap in de praktijk</u> Leiderschap staat niet los van context, maar wordt geïntegreerd in de andere pijlers en draagt bij aan het behalen van de operationele doelen op mesoniveau.	/

Professionalisering	<u>Eén-op-één begeleiding</u> We stemmen onze één-op-één begeleiding af op de specifieke noden van de school-/centrumleider en brengen zelf relevante, evidence-informed items aan ter verruiming van de blik. Indien van toepassing, gebruiken we bovendien school-/centrum-eigen data om de gesprekken te onderbouwen en te verdiepen. Daarnaast bieden we een individuele helpdesk aan, waar de school-/centrumleider met specifieke vragen terecht kan en advies op maat ontvangt.	 ✓ individuele helpdesk professionele dialoog
	<u>Directeurenopleiding</u> We organiseren jaarlijks een modulier professionaliseringstraject voor school-/centrumleiders, met de mogelijkheid om ook hun beleidsteam hierin actief te betrekken. Dit traject is opgebouwd rond het <u>provinciaal leiderschapsvenster (PLV)</u> , dat als kader dient voor diverse kennis-, trainings- en reflectiemodules.	 ✓ interview kennissessie professionele dialoog trainingssessie
	<u>Directeurenplatformen</u> We organiseren platforms voor school-/centrumleiders uit het buitengewoon basisonderwijs, (buitengewoon) secundair onderwijs, centra voor deeltijds onderwijs en volwassenenonderwijs, evenals een TAC-netwerk. Tijdens deze bijeenkomsten informeren we hen over recente ontwikkelingen in onderwijsbeleid en wetgeving, en gaan we met hen in gesprek. Op vraag organiseren we ook een meerdaagse.	 ✓ kennissessie professionele dialoog trainingssessie
	<u>Opleiding VIV's</u> We organiseren een professionalisering waarin VIV's hun vaardigheden in het omgaan met veranderingen binnen de klasvloercontext versterken, en tegelijk ondersteund worden in de verdere ontwikkeling van hun leiderschapskwaliteiten.	 ✓ kennissessie professionele dialoog trainingssessie

Professionalisering	<u>Stuurgroep - secundair onderwijs</u> Voor het secundair onderwijs organiseren we een strategisch beslissingsorgaan dat verantwoordelijk is voor het sturen, ondersteunen en opvolgen van een specifiek project of initiatief. Deze stuurgroep, bestaande uit schoolleiders, heeft als doel: • het definiëren en bewaken van de doelstellingen en prioriteiten; • het nemen van belangrijke beslissingen bij knelpunten of risico's; • het monitoren van de voortgang en het waarborgen van de gewenste kwaliteit en resultaten.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
↔✓	100% van de schoolleiders heeft tijdens een kortlopend professionaliserings-initiatief nieuwe inzichten opgedaan over de twee EEF-kaders: 01. A School's Guide to Implementation 02. Effective Professional Development 50% van de schoolleiders geeft aan het geleerde in de praktijk te willen uitproberen, volgens de twee EEF-kaders: 01. A School's Guide to Implementation 02. Effective Professional Development Om dit te realiseren hebben de begeleiders zich professioneel bijgeschoold en de nieuwe inzichten toegepast. 100% van de begeleiders heeft tijdens een intern professionaliseringsinitiatief nieuwe inzichten opgedaan over de twee EEF-kaders: 01. A School's Guide to Implementation 02. Effective Professional Development 70% van de begeleiders heeft deze nieuwe inzichten in haar begeleidingen toegepast, volgens de twee EEF-kaders: 01. A School's Guide to Implementation 02. Effective Professional Development	

5. OD4 PBD-PLV | Meso - Schoolbesturen

5.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het ondersteunen van schoolbesturen bij het effectief invullen van hun subsidiariteitsrol ten opzichte van de scholen en centra.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2°
Werkingsniveau	Meso
Focus curriculaire spinnenweb	☒ Visie: waartoe leren zij? ☐ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☐ Leerinhoud: wat leren zij? ☐ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☐ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☐ Bronnen en materialen: waarmee leren zijn? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☐ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed aanpak	Binnen het provinciaal onderwijs situeren we het effectief functioneren van schoolbesturen op de volgende domeinen: onderwijskundig beleid, zorg- en GOK-beleid, financieel beleid, strategisch beleid, personeelsbeleid, beleid rond externe relaties, identiteitsbeleid, participatiebeleid en kwaliteitsbeleid (Balarin, 2014; Balarin et al., 2008; Devos et al., 1999; Hess, 2002). Afhankelijk van het domein neemt het schoolbestuur een wisselende rol op: beleidsbepalend, bekrachtigend of toezichhoudend (Devos, 2018). We houden rekening met verschillende factoren die het doelmatig functioneren van schoolbesturen beïnvloeden. Vooreerst is de samenstelling van het schoolbestuur van belang (bv. expertise en ervaring in onderwijs en bestuur), evenals de relatie met de school-/centrumleiding (Devos et al., 1999; Rekenhof, 2019). Daarnaast is het beleidsvoerend vermogen een belangrijke beïnvloedende factor: het stelt schoolbesturen in staat om beleidsruimte effectief te benutten en gestelde doelen succesvol te realiseren (Vanhoof, Deneire & Van Petegem, 2011). Tevens wordt zowel door de PBD als door de schoolbesturen het kader A School's Guide to Implementation (EEF) gebruikt voor het doorvoeren van veranderingen in de scholen/centra. Dit model biedt een gestructureerde, flexibele aanpak die evidence-informed werken integreert binnen de school-/centrumorganisatie gedurende de verschillende fasen van het implementatieproces. Het benadrukt dat implementatie een cyclisch proces is, waarbij voortdurende reflectie en aanpassing nodig zijn om duurzame verandering te realiseren. Daarnaast vermeldt de leidraad gedragingen die effectieve implementatie bevorderen en contextuele factoren die van invloed zijn op de implementatie. Ontdekken De school of het centrum identificeert, samen met het kernteam, op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve school-/centrumdata, de behoeften van de leerlingen/cursisten. Verschillende stakeholders worden betrokken en bestaande praktijken worden geanalyseerd om de oorzaken van de geïdentificeerde behoeften beter te begrijpen. Vervolgens wordt een evidence-informed aanpak geselecteerd die aansluit bij de context en cultuur van de school of het centrum. Deze aanpak moet niet alleen effectief, maar ook haalbaar zijn binnen de bestaande structuren en middelen van de school of het centrum. Daarnaast worden potentiële barrières en factoren die een succesvolle invoering van een verandering voor implementatie ondersteunen, meegenomen in de overwegingen. Ontwikkelen In deze fase creëert de school of het centrum duidelijkheid en draagvlak over de richting die wordt ingeslagen. Een implementatieplanning (levend document) wordt opgesteld en het school-/centrumteam wordt betrokken om eigenaarschap te creëren. Het implementatieplan omvat het definiëren van het probleem, het specificeren van wat er zal worden geïmplementeerd, het selecteren van een pakket implementatiestrategieën op maat, het ontwerpen van een manier om de implementatie op te volgen en het specificeren van de eindresultaten.
--------------------------	---

Evidence-informed aanpak	Vervolgens verschuift de aandacht naar de praktische voorbereidingen. De school of het centrum overlegt met het team over de aankomende veranderingen en voert aanpassingen door om deze werkbaarder te maken. Professionaliseringsinitiatieven worden niet alleen bij de start voorzien, maar gedurende de volledige implementatieperiode. Tot slot worden systemen en structuren voorbereid ter ondersteuning van de implementatie, zoals lesmateriaal en technische ondersteuning. Opleveren In deze fase ondersteunt de school of het centrum de implementatie zo goed mogelijk. Er wordt motiverende en passende ondersteuning geboden bij de eerste stappen van de implementatie. Daarnaast wordt aanvullende follow-up ondersteuning voorzien. De voortgang van de implementatie wordt op regelmatige momenten gemonitord. Gestructureerde feedback van leerlingen, leraren en andere relevante stakeholders wordt verzameld. De implementatiegegevens van de school of het centrum worden geanalyseerd om strategieën te verfijnen en de plannen gaandeweg aan te passen op basis van belemmerende en bevorderende factoren. Opschalen De school of het centrum blijft zich inzetten voor de implementatie en biedt voortdurende ondersteuning en opvolging aan lerarenteams. Zodra de implementatie succesvol is volgehouden en een reële kans van slagen heeft, wordt de balans opgemaakt. Op basis van deze evaluatie worden de volgende stappen bepaald. De school of het centrum evalueert de implementatie door de behoeften van de leerlingen opnieuw te analyseren en de geschiktheid, haalbaarheid en impact van de gekozen benadering te heroverwegen. Deze evaluatie kan leiden tot verschillende vervolgtrajecten, zoals het verankeren van de benadering in de onderwijspraktijk, het opschalen van de aanpak, of het besluit om deze niet langer toe te passen. Om de implementatie duurzaam te maken, wordt de aanpak structureel ingebed binnen de school-/centrumorganisatie. Daarnaast wordt professionele ontwikkeling continu herhaald en bijgestuurd waar nodig. Tot slot wordt leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid versterkt, zodat de implementatie breed gedragen en verankerd wordt. Ook wordt expliciet gemaakt hoe de aanpak kan worden verbreed en verankerd in een volgende implementatiecyclus. Het EEF-model benadrukt dat implementatie niet lineair verloopt, maar een proces is van voortdurende reflectie en aanpassing. Daarom worden bewuste keuzes gemaakt over welke andere prioriteiten tijdelijk op pauze worden gezet om ruimte te creëren voor succesvolle en duurzame implementatie. In het schooljaar 2024-2025 hebben we een “leiderschapsvenster voor schoolbesturen” ontwikkeld, gebaseerd op het Ontario Leadership Framework en op de hierboven vermelde domeinen (Balarin, 2014; Balarin et al., 2008; Devos et al., 1999; Hess, 2002).
--------------------------	--

5.2 Acties

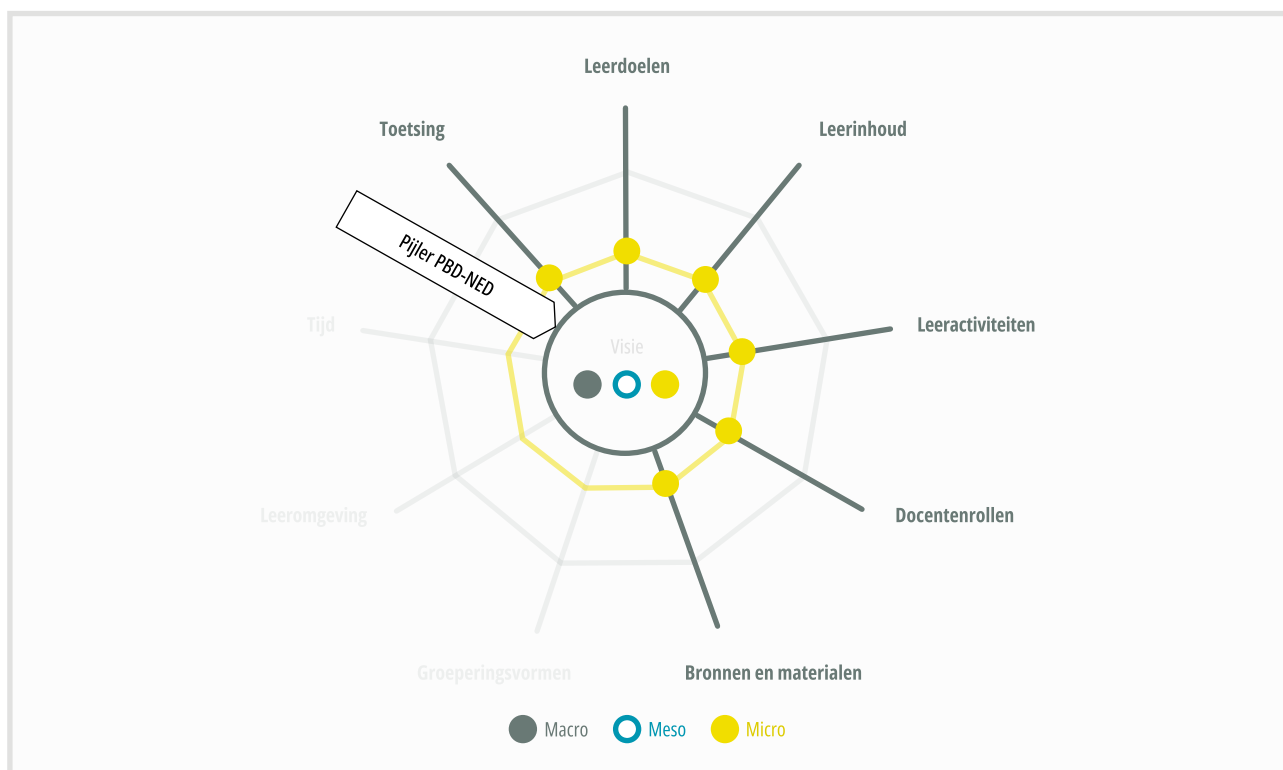
Bereik		
Organisaties	100% (provinciale schoolbesturen)	
Doelgroep	Bestuursleden	
Tijdsduur	1 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓	
Visie	<u>Subsidiariteitsrol</u> We ondersteunen schoolbesturen bij de concrete uitwerking van het “ <u>provinciaal leiderschapsvenster voor schoolbesturen</u> ”, steeds afgestemd op hun specifieke context.	➡✓ professionele dialoog
Implementatie	<i>We vervullen slechts in uitzonderlijke gevallen een rol bij de implementatie, aangezien de schoolbesturen hiervoor autonoom verantwoordelijk zijn, in samenwerking met het ambtelijk en politiek niveau.</i>	/
Professionalisering	<u>Raad van bestuur en ASPRO</u> We organiseren twee strategische beslissingsorganen - de raad van bestuur en ASPRO - die verantwoordelijk zijn voor het sturen, ondersteunen en opvolgen van beleidslijnen en specifieke projecten of andere initiatieven. Deze beslissingsorganen bestaan uit bestuursleden en hebben als doel: • de doelstellingen en prioriteiten vast te leggen en te bewaken; • de benodigde middelen (tijd, budget, personeel) te garanderen; • cruciale beslissingen te nemen bij knelpunten of risico's; • de voortgang te monitoren en de gewenste kwaliteit en resultaten te waarborgen.	➡✓ kennissessie professionele dialoog

Professionalisering	<u>Eén-op-één begeleiding</u> We stemmen onze één-op-één begeleiding af op de specifieke noden van het schoolbestuur en brengen, waar relevant, zelf evidence-informed thema's aan in functie van horizonverruiming. Indien van toepassing nemen we ook de school- of centrum-eigen data ter hand om de gesprekken te onderbouwen en te verdiepen. Daarnaast bieden we een individuele helpdesk aan, waar het schoolbestuur terecht kan met specifieke vragen en advies op maat kan ontvangen.	 individuele helpdesk professionele dialoog
	<u>Besturenopleiding</u> We organiseren op vraag van de schoolbesturen en in nauwe samenwerking met alle betrokken besturen een professionaliseringsinitiatief. Het thema, dat gekoppeld is aan en aansluit bij het " <u>provinciaal leiderschapsvenster voor schoolbesturen</u> ", wordt gezamenlijk geselecteerd. Daarnaast bieden we een professionalisering aan rond de overkoepelende wetenschappelijke kaders: <u>A School's Guide to Implementation (EEF)</u> en <u>Effective Professional Development (EEF)</u> .	 kennissessie studiebezoek
	<u>Expertise-uitwisseling</u> We faciliteren expertise-uitwisseling tussen schoolbesturen, onder andere op het vlak van GDPR en BVH.	 individuele helpdesk lerend netwerk
Materiaal	<u>Toolkit - modellen</u> We stellen op vraag van schoolbesturen ondersteunend materiaal ter beschikking, zoals een modelbeleidsplan, verbeterplan, SWOT-analyse, placemats bij <u>A School's Guide to Implementation (EEF)</u> en <u>Effective Professional Development (EEF)</u> , en een inspiratiegids bij de Vlaamse toetsen.	 materiaal
Data	<u>Vlaamse toetsen</u> We analyseren jaarlijks de resultaten van de Vlaamse toetsen tijdens de raad van bestuur. Deze analyse vormt de basis voor het opstellen van een provincie-overschrijdend actieplan.	 kennissessie professionele dialoog studiebezoek
Impact schooljaar 2025-2026		
	100% van de schoolbesturen heeft tijdens een kortlopend professionaliseringsinitiatief nieuwe inzichten opgedaan over de twee EEF-kaders: 01. <u>A School's Guide to Implementation</u> 02. <u>Effective Professional Development</u> 70% van de schoolbesturen voeren intern de professionele dialoog over de toepassingsmogelijkheden van de twee EEF-kaders binnen hun scholen 01. <u>A School's Guide to Implementation</u> 02. <u>Effective Professional Development</u>	

4. OD3 PBD-NED | Micro - Effectieve taal- en leesdidactiek

4.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het schoolbreed professionaliseren van lerarenteams in onderbouwde en geïntegreerde taal- en leesdidactiek als hefboom voor taalcompetente leerlingen.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Micro
Focus curriculaire spinnenweb	☐ Visie: waartoe leren zij? ☒ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☒ Leerinhoud: wat leren zij? ☒ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☒ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☒ Bronnen en materialen: waarmee leren zijn? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☒ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Voor de professionalisering van leraren en lerarenteams met betrekking tot "Close Reading" en "List" laten we ons inspireren door het kader [Effective Professional Development \(EEF\)](#) en de zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 1985, 2000), (Merchie & Tuytens, 2016) en (Desimone, 2009).

A. Opbouwen van kennis

Bij het ontwerpen en geven van professionalisering in lees- en taaldidactiek is het essentieel om nieuwe kennis op een manier aan te bieden die het begrip ondersteunt. Net zoals leraren leerstof stapsgewijs opbouwen in de klas, moeten begeleiders gestructureerd nieuwe kennis overbrengen binnen een professionaliseringsinitiatief of begeleidingstraject.

Twee mechanismen dragen bij aan de effectiviteit van professionele ontwikkeling in lees- en taaldidactiek.

01. Beheren van cognitieve belasting

Door de hoeveelheid te verwerken informatie te reguleren en optimaliseren, voorkom je dat deelnemers overweldigd raken, waardoor ze de informatie beter begrijpen en toepassen.

02. Herhalen en verbinden van eerder geleerde kennis

Door eerder geleerde kennis actief te herzien en te koppelen aan nieuwe inzichten, verdiepen onderwijsprofessionals hun begrip en bevorderen ze duurzame professionele groei.

B. Motiveren van onderwijsprofessionals

Wanneer leraren kennis hebben opgebouwd via een methode die de cognitieve belasting beheert en eerder geleerde informatie herhaalt, is het essentieel om hen te motiveren deze kennis in de praktijk toe te passen in hun taal- en leesonderwijs.

Drie mechanismen ondersteunen dit proces.

03. Stellen en gezamenlijk vastleggen van doelen

Het gezamenlijk formuleren en vastleggen van duidelijke en haalbare doelen in lees- en taaldidactiek na een professionaliseringsactiviteit draagt bij aan het behouden van richting en focus in het leerproces van leraren.

04. Gebruiken van geloofwaardige en deskundige bronnen

Informatie van een geloofwaardige en deskundige bron over effectief lees- en taalonderwijs wordt sneller overgenomen door leraren, waardoor nieuwe inzichten effectiever worden toegepast in de praktijk.

05. Bieden van bevestiging en versterking na vooruitgang

Door erkenning en positieve bekrachtiging te geven voor hun inspanningen en vooruitgang bij het toepassen van nieuwe lees- en taaldidactische strategieën, blijven leraren gemotiveerd om zich verder professioneel te ontwikkelen.

Evidence-informed aanpak	C. Ontwikkelen van didactische praktijken Effectieve professionalisering stelt leraren in staat technieken te ontwikkelen die hun taal- en leesonderwijs verbeteren. Nadat ze kennis over effectieve taal- en leesdidactiek hebben opgebouwd en gemotiveerd zijn om deze toe te passen, hebben ze concrete tools nodig om hun onderwijspraktijk daadwerkelijk aan te passen. Vijf mechanismen spelen een essentiële rol bij het ontwikkelen van didactische praktijken. 06. <u>Instructie geven over hoe technieken correct worden uitgevoerd</u> Een goed doordachte, duidelijke en begeleide instructie over hoe ze krachtige leesstrategieën en woordenschatverwerving kunnen aanleren, ondersteunt leraren bij het ontwikkelen van effectieve didactische praktijken. 07. <u>Voorzien van praktische sociale ondersteuning</u> Wanneer leraren een gemeenschappelijke taal, cultuur en kennis delen over de uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd, kunnen zij elkaar zowel inhoudelijk als emotioneel ondersteunen. 08. <u>Modelleren van technieken</u> Modelleren houdt in dat een concreet en waarneembaar voorbeeld van een vaardigheid wordt getoond, direct in persoon of indirect, bijvoorbeeld via film of foto's. Hierdoor krijgen leraren de kans om de techniek te observeren, erover te reflecteren en deze gericht te imiteren. Dit versterkt het leerproces en draagt bij aan effectievere didactische praktijken. 09. <u>Feedback geven op gedragsverandering</u> Het systematisch monitoren van de gedragsverandering bij leraren en het geven van gerichte feedback draagt bij aan hun professionele groei en kan de ontwikkeling van didactische praktijken effectiever maken. 10. <u>Oefenen en herhalen van technieken</u> Door nieuwe technieken actief te oefenen en herhaaldelijk toe te passen in verschillende taal- en leessituaties, kunnen leraren hun vaardigheden versterken. D. Verankeren van didactische praktijken We gaan in dialoog met de school om samen te bepalen welke stappen nodig zijn om het geleerde duurzaam vast te zetten.
Data-informed aanpak	Data spelen een cruciale rol bij het schoolbreed professionaliseren van lerarenteams in een onderbouwde en geïntegreerde taal- en leesdidactiek. Daarbij maken we gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data. De concrete acties die hiermee verband houden, zijn gebundeld in de actiecluster data binnen de professionaliseringsinitiatieven en begeleidingstrajecten.

4.1 Acties

4.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

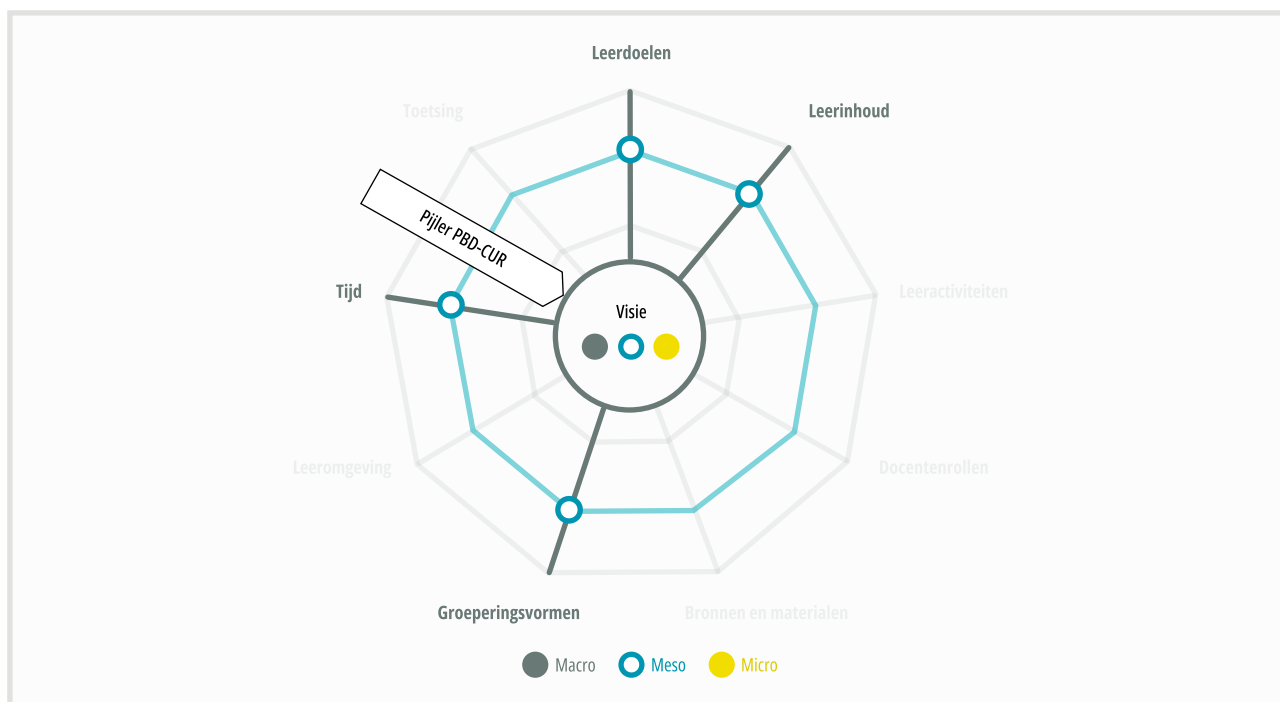
Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO	
Doelgroep	VIV's - leraren	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓ Lang begeleidingstraject ➡➡➡🏠	
Professionalisering	<u>Effectieve taal- en leesdidactiek</u> We professionaliseren leraren in het ontwikkelen, implementeren en evalueren van een krachtig taalbeleid binnen de school. Dit initiatief richt zich op het versterken van de taalvaardigheid door effectieve(re) woordenschatverwerving, met aandacht voor taalbewust lesgeven, taalontwikkellende instructie, interactieve werkvormen en taalstimulerend lesmateriaal in een schoolbrede context. We werken aan een taalstimulerende leeromgeving en gedifferentieerde ondersteuning. We professionaliseren leerkrachten in het toepassen van effectieve leesdidactiek op basis van de methodiek van Close Reading. We richten ons hiervoor niet enkel op leraren Nederlands of taal, maar plaatsen dit in een schoolbrede context.	➡➡➡🏠 collegiaal lesbezoek kennissessie klasobservatie lesson study modelling
Materiaal	<u>Toolkit - lezen</u> We ontwikkelen, al dan niet samen met de leerkrachten, leeslessen en materialen ter ondersteuning van de implementatie van leesdidactiek op de klasvloer.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal
	<u>Toolkit - taalontwikkellend lesgeven</u> We ontwikkelen, al dan niet samen met de leerkrachten, inspiratiedocumenten voor effectieve(re) woordenschatverwerving zoals expliciete directe instructie, taalontwikkellende interactie, taalondersteuning, taalstimulerend lesmateriaal en taalondersteunende maatregelen.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal

Data	<u>Ontwikkeling toets basisgeletterdheid Nederlands</u> We ontwikkelen in samenwerking met de examencommissie twee keer per jaar toetsvragen voor basisgeletterdheid Nederlands, waarbij de beheersing van doel BG 2.1 in kaart wordt gebracht.	↔✓ materiaal
	<u>Ontwikkeling dashboard - minimumdoelen Nederlands</u> We ontwikkelen per afgenomen toets een dashboard ter ondersteuning van de beeldvorming en monitoring van de minimumdoelen Nederlands op klasniveau en leerlingniveau.	↔✓ materiaal
	<u>Beeldvorming - Vlaamse toetsen Nederlands</u> We ondersteunen leraren bij de analyse en interpretatie van de resultaten van de Vlaamse toetsen op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Beeldvorming - basisgeletterdheid Nederlands</u> We ondersteunen leraren bij de analyse en interpretatie van de resultaten van de toetsen basisgeletterdheid Nederlands op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - leesbegrip en leesmotivatie</u> We ondersteunen de lerarenteams bij de analyse en interpretatie van resultaten van de Vlaamse toetsen, toetsen basisgeletterdheid, Diataal, SRQ en andere gestandaardiseerde en schooleigen toetsen. Dit is een manier om effecten op het vlak van leesbegrip en leesmotivatie op te volgen.	↔↔↔☰ kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
↔✓	Gedurende de gekozen tijdsduur selecteren we gericht kortlopende professionaliseringsinitiatieven waarvoor we een kortetermijnevaluatie uitvoeren met het EDBI-instrument.	
↔↔↔☰	<u>Leesonderwijs</u> In de scholen waar het traject met verhoogde begeleidingsfrequentie voor Nederlands wordt uitgevoerd, verwerven leraren nieuwe inzichten over evidence-informed handvatten voor krachtig leesonderwijs bij vakspecifieke teksten. In de scholen waar het traject met verhoogde begeleidingsfrequentie voor Nederlands wordt uitgevoerd, hebben leraren in hun eigen lespraktijk één evidence-informed aanpak voor krachtig leesonderwijs bij vakspecifieke teksten uitgetoetst. <u>Woordenschatdidactiek</u> In de scholen waar het traject met verhoogde begeleidingsfrequentie voor Nederlands wordt uitgevoerd, verwerven de leraren zaakvakken nieuwe inzichten over handvatten voor expliciete woordenschatdidactiek. In de scholen waar het traject met verhoogde begeleidingsfrequentie voor Nederlands wordt uitgevoerd, hebben leraren zaakvakken in hun eigen lespraktijk één evidence-informed aanpak van expliciete woordenschatdidactiek uitgetoetst.	

2. OD1 PBD-CUR | Meso - Schooleigen curriculum

2.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het ondersteunen van schoolleiders bij het expliciteren, implementeren en monitoren van een samenhangend en doelgericht schooleigen curriculum overeenkomstig het gevalideerd doelenkader.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Meso
Focus curriculaire spinnenweb	☒ Visie: waartoe leren zij? ☒ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☒ Leerinhoud: wat leren zij? ☐ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☐ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☐ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☒ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☒ Tijd: wanneer leren zij? ☐ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed aanpak curriculumimplementatie

Op schoolniveau wordt ingezet op een doordacht en dynamisch implementatieproces om het samen leren van leraren te bevorderen en verandering op de klasvloer teweeg te brengen.

Het kader [A School's Guide to Implementation \(EEF\)](#) wordt zowel door de PBD als door de scholen gebruikt om veranderingen door te voeren.

Dit model biedt een gestructureerde, maar flexibele aanpak die evidence-informed werken integreert binnen de schoolorganisatie gedurende de verschillende fasen van het implementatieproces. Het benadrukt dat implementatie een cyclisch proces is, waarbij voortdurende reflectie en aanpassing nodig zijn om duurzame verandering te realiseren. Daarnaast vermeldt de leidraad gedragingen die effectieve implementatie bevorderen en contextuele factoren die van invloed zijn op de implementatie.

Ontdekken

De school identificeert, samen met een kernteam, op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve schooldata, de behoeften van de leerlingen. Verschillende stakeholders worden betrokken en bestaande praktijken worden geanalyseerd om de oorzaken van de geïdentificeerde behoeften beter te begrijpen. Vervolgens wordt een evidence-informed aanpak geselecteerd die aansluit bij de context en cultuur van de school. Deze aanpak moet niet alleen effectief, maar ook haalbaar zijn binnen de bestaande structuren en middelen van de school. Daarnaast worden potentiële barrières en factoren die een succesvolle invoering van een verandering voor implementatie ondersteunen, meegenomen in de overwegingen.

Ontwikkelen

In deze fase creëert de school duidelijkheid en draagvlak over de richting die wordt ingeslagen. Een implementatieplanning (levend document) wordt opgesteld en het schoolteam wordt betrokken om eigenaarschap te creëren.

Het implementatieplan omvat het definiëren van het probleem, het specificeren van wat er zal worden geïmplementeerd, het selecteren van een pakket implementatiestrategieën op maat, het ontwerpen van een manier om de implementatie op te volgen en het specificeren van de eindresultaten.

Vervolgens verschuift de aandacht naar de praktische voorbereidingen. De school overlegt met het team over de aankomende veranderingen en voert aanpassingen door om deze werkbaarder te maken. Professionaliseringsinitiatieven worden niet alleen bij de start voorzien, maar gedurende de volledige implementatieperiode. Tot slot worden systemen en structuren voorbereid ter ondersteuning van de implementatie, zoals lesmateriaal en technische ondersteuning.

Opleveren

In deze fase ondersteunt de school de implementatie zo goed mogelijk. Er wordt motiverende en passende ondersteuning geboden bij de eerste stappen van de implementatie. Daarnaast wordt aanvullende follow-up ondersteuning voorzien. De voortgang van de implementatie wordt op regelmatige momenten gemonitord. Gestructureerde feedback van leerlingen, leraren en andere relevante stakeholders wordt verzameld. De implementatiegegevens van de school worden geanalyseerd om strategieën te verfijnen en de plannen gaandeweg aan te passen op basis van belemmerende en bevorderende factoren.

Opschalen

De school blijft zich inzetten voor de implementatie en biedt voortdurende ondersteuning en opvolging aan lerarenteams. Zodra de implementatie succesvol is volgehouden en een reële kans van slagen heeft, wordt de balans opgemaakt. Op basis van deze evaluatie worden de volgende stappen bepaald.

De school evalueert de implementatie door de behoeften van de leerlingen opnieuw te analyseren en de geschiktheid, haalbaarheid en impact van de gekozen benadering te heroverwegen. Deze evaluatie kan leiden tot verschillende vervolgtrajecten, zoals het verankeren van de benadering in de onderwijspraktijk, het opschalen van de aanpak, of het besluit om deze niet langer toe te passen.

Om de implementatie duurzaam te maken, wordt de aanpak structureel ingebed binnen de schoolorganisatie. Daarnaast wordt professionele ontwikkeling continu herhaald en bijgestuurd waar nodig. Tot slot wordt leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid versterkt, zodat de implementatie breed gedragen en verankerd wordt.

Ook wordt expliciet gemaakt hoe de aanpak kan worden verbreed en verankerd in een volgende implementatiecyclus. Het EEF-model benadrukt dat implementatie niet lineair verloopt, maar een proces is van voortdurende reflectie en aanpassing. Daarom worden bewuste keuzes gemaakt over welke andere prioriteiten tijdelijk op pauze worden gezet om ruimte te creëren voor succesvolle en duurzame implementatie.

Het vormgeven van een schooleigen curriculum is het resultaat van gezamenlijke beslissingen en overleg tussen schoolleiders, het kernteam en andere betrokkenen over hoe het onderwijs op school wordt ingericht. Voor de begeleiding op mesoniveau hanteren we het [curriculaire spinnenweb](#) (Van den Akker, 2003). Binnen dit kader richten we ons specifiek op drie belangrijke aandachtspunten.

Van beleid naar klasvloer: een integrale aanpak

Het curriculum mag niet uitsluitend op beleidsniveau worden ontwikkeld; de uitvoering in de klas is essentieel. Daarom is een structuur nodig die de verbinding tussen meso- en microniveau ondersteunt en versterkt (Nieveen, 2021; Priestley, Biesta & Robinson, 2015).

Concreet houdt dit in dat doelenpakketten worden ontwikkeld die aansluiten bij de lessentabel, leerlijnen worden uitgewerkt en leerplandoelen en criteria voor leerlingen worden verduidelijkt. Dit biedt niet alleen helder inzicht in de verwachtingen en leeruitkomsten, maar versterkt ook de basis voor een krachtige leeromgeving.

Voldoende interne en externe ondersteuning

Een succesvolle implementatie vereist adequate begeleiding binnen de school én van externe partners. De ondersteuning door de pedagogische begeleidingsdienst binnen het provinciaal pedagogisch project speelt hierin een essentiële rol (Fullan, 1999).

Drie dimensies in curriculumontwikkeling

- [Inhoudelijke dimensie](#)
De inhoud van het curriculum sluit aan bij de curriculumdossiers, aangezien de daarin vastgelegde minimumdoelen systematisch worden vertaald naar samenhangende en doelgerichte leerplandoelen.
- [Ontwerpdimensie](#)
Het [Backward Design-model](#) (Wiggins & McTighe, 1998) biedt een gestructureerde en doelgerichte benadering van curriculumontwikkeling. In plaats van te starten met de leeractiviteiten en vervolgens te bepalen welke leerdoelen worden bereikt, vertrekt dit model vanuit de beoogde leerplandoelen. Deze werkwijze waarborgt dat de toetsing en de leeractiviteiten niet willekeurig worden geselecteerd, maar doelbewust worden ontworpen om bij te dragen aan de realisatie van het gevalideerd doelenkader.
- [Sociaal-politieke dimensie](#)
Deze dimensie heeft betrekking op de verdeling van rollen, samenwerking en besluitvorming binnen de school (Nieveen, Schalk & Van Tuinen, 2016). Een succesvolle implementatie van het curriculum vereist een breed gedragen visie en een sterke betrokkenheid van alle partijen zoals schoolleiders, leraren, leerlingenbegeleiders, leerlingen, ouders, verzorgers en ondersteunend personeel.

Data-informed aanpak	We ondersteunen de monitoringaanpak van de school om een samenhangend en doelgericht schooleigen curriculum binnen het gevalideerd doelenkader te waarborgen. Dit gebeurt via een cyclisch proces van data verzamelen, analyseren, bijsturen en evalueren, waarbij zowel kwantitatieve data (zoals leerresultaten, toetsanalyses en observatieschalen) als kwalitatieve input (zoals gesprekken met leraren en leerlingen) worden gecombineerd. Regelmatige curriculumanalyses en datageïnformeerde reflectie zorgen ervoor dat het schooleigen curriculum dynamisch blijft en steeds afgestemd wordt op de leerbehoeften van de leerlingen.
----------------------	--

2.2 Acties

2.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO - CDO	
Doelgroep	Schoolleiders - VIV's	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓	
Visie	<u>Visieontwikkeling - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag scholen in het ontwikkelen van een visie, die de basis vormt voor het schooleigen curriculum. Deze visie beïnvloedt de keuzes die worden gemaakt binnen de verschillende onderdelen van het curriculaire spinnenweb.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
Professionalisering	<u>Lessentabellen - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag scholen bij het ontwerpen van lessentabellen, volgens de regelgeving en in lijn met de visie en pedagogische aanpak van de school.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief individuele helpdesk

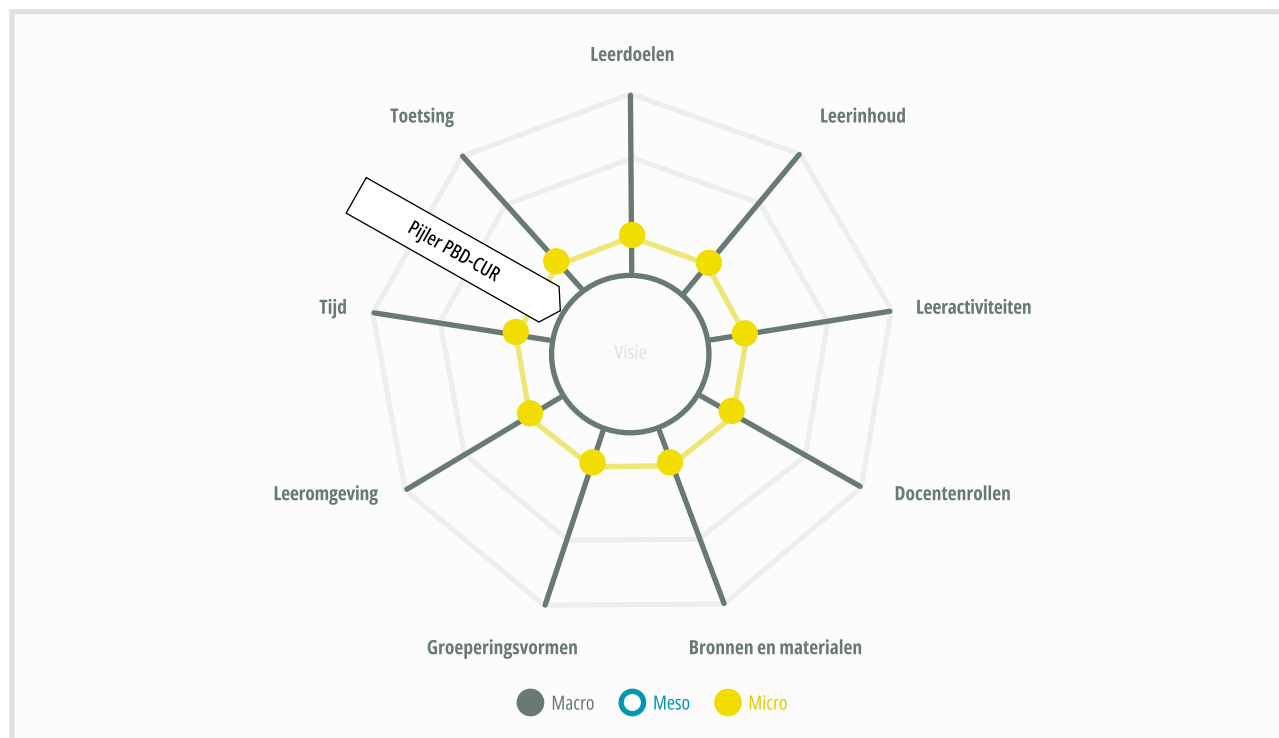
Professionalisering	<u>Doelenpakketten - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag scholen in de verdeling van de leerplandoelen in vakken, projecten en andere activiteiten in overeenstemming met de lessentabel.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief individuele helpdesk
	<u>Leerlijnen - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag scholen in het ontwikkelen van horizontale en verticale leerlijnen.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
	<u>Concretisering - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen scholen in het verduidelijken van leerplandoelen in functie van het concreet interpreteren en expliciteren van deze leerplandoelen.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
	<u>Criteria - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen scholen bij het optimaliseren van criteria die waarborgen dat leerplandoelen, leeractiviteiten, leermiddelen en evaluaties op elkaar zijn afgestemd.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog
	<u>Individuele handelingsplannen - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag BuSO scholen bij het optimaliseren en implementeren van individuele handelingsplannen.	↔✓ individuele helpdesk kennissessie professionele dialoog
	<u>Beheer doelenverdeler - schooleigen curriculum</u> We ondersteunen op vraag scholen bij het school-eigen gebruik van de SAPO-doelenverdeler.	↔✓ individuele helpdesk kennissessie
Materiaal	<u>Toolkit - schooleigen curriculum</u> We ontwikkelen materiaal ter ondersteuning van het schooleigen curriculum zoals modeldoelenpakketten, leerlijnen en overzichten van de verdeling van de onderwijstijd.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal
	<u>Optimalisatie SAPO doelenverdeler - schooleigen curriculum</u> We onderhouden en ontwerpen in onderling overleg met de scholen functionaliteiten in de SAPO-doelenverdeler ter ondersteuning van het schooleigen curriculum.	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal

Data	<u>Monitoring - aanbieden leerplandoelen</u> We ondersteunen op vraag scholen bij de monitoring van het aanbieden van de leerplandoelen op schoolniveau.	 kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - evaluatie leerplandoelen</u> We ondersteunen op vraag scholen bij de monitoring van het evalueren van de leerplandoelen op schoolniveau.	 kennissessie professionele dialoog
	<u>Ontwikkeling dashboard - minimumdoelen wiskunde</u> We ontwikkelen een dashboard ter ondersteuning van de beeldvorming en monitoring van de minimumdoelen wiskunde op schoolniveau voor de afgenomen Vlaamse toetsen en de toetsen basisgeletterdheid wiskunde.	 materiaal
	<u>Beeldvorming - minimumdoelen wiskunde</u> We ondersteunen op vraag scholen bij de analyse en interpretatie van de resultaten van de toetsen basisgeletterdheid wiskunde en/of de Vlaamse toetsen wiskunde op schoolniveau, met als doel benchmarking met andere vergelijkbare scholen.	 kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - minimumdoelen wiskunde</u> We ondersteunen op vraag scholen bij de monitoring van de ondernomen acties met betrekking tot de Vlaamse toetsen wiskunde en de toetsen basisgeletterdheid wiskunde op schoolniveau.	 kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
	<u>Wiskunde</u> In de scholen die via een kortlopend professionaliseringsinitiatief zijn begeleid, hebben de schoolleiders gerichte afspraken gemaakt met de leraren(teams) wiskunde ter ondersteuning van de uitrol van het implementatieplan wiskunde.	

3. OD2 PBD-CUR | Micro - Doelgerichte curriculumrealisatie

3.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het professionaliseren van leraren en lerarenteams bij het realiseren en monitoren van het schooleigen curriculum overeenkomstig het gevalideerd doelenkader.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 1° en 4°
Werkingsniveau	Micro
Focus curriculaire spinnenweb	☐ Visie: waartoe leren zij? ☒ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☒ Leerinhoud: wat leren zij? ☒ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☒ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☒ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☒ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☒ Leeromgeving: waar leren zij? ☒ Tijd: wanneer leren zij? ☒ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Voor de professionalisering van leraren en lerarenteams met betrekking tot curriculumrealisatie laten we ons inspireren door het kader Effective Professional Development (EEF) en de zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 1985, 2000), (Merchie & Tuytens, 2016) en (Desimone, 2009).

A. Opbouwen van kennis

Bij het ontwerpen en geven van professionalisering in het realiseren van het curriculum is het essentieel om nieuwe kennis zo aan te bieden dat ze het begrip van leraren ondersteunt. Net zoals leraren leerstof stapsgewijs opbouwen in de klas, moeten begeleiders gestructureerd nieuwe kennis overbrengen binnen een professionaliseringsinitiatief of begeleidingstraject.

Twee mechanismen dragen bij aan de effectiviteit van professionele ontwikkeling in curriculumrealisatie.

01. Beheren van cognitieve belasting

Door de hoeveelheid te verwerken informatie te reguleren en optimaliseren, voorkom je dat deelnemers overweldigd raken, waardoor ze de informatie beter begrijpen en toepassen.

02. Herhalen en verbinden van eerder geleerde kennis

Door eerder geleerde kennis actief te herzien en te koppelen aan nieuwe inzichten, verdiepen leraren hun begrip en bevorderen ze duurzame professionele groei.

B. Motiveren van onderwijsprofessionals

Wanneer leraren kennis hebben opgebouwd via een methode die de cognitieve belasting beheert en eerder geleerde informatie herhaalt, is het essentieel om hen te motiveren deze kennis toe te passen bij de realisatie van het curriculum.

Drie mechanismen ondersteunen dit proces.

03. Stellen en gezamenlijk vastleggen van doelen

Het gezamenlijk formuleren en vastleggen van duidelijke en haalbare doelen na een professionaliseringsactiviteit draagt bij aan richting en focus in het leerproces van leraren, en ondersteunt zo een gerichte curriculumrealisatie.

04. Gebruiken van geloofwaardige en deskundige bronnen

Informatie van een geloofwaardige en deskundige bron - in geval van curriculumrealisatie het gevalideerde doelenkader - wordt sneller overgenomen door leraren, wat bijdraagt aan een effectievere toepassing van nieuwe inzichten in de praktijk.

05. Bieden van bevestiging en versterking na vooruitgang

Door erkenning en positieve bekrachtiging te geven voor hun inspanningen en vooruitgang bij het realiseren van het curriculum, blijven leraren gemotiveerd om zich verder professioneel te ontwikkelen.

Evidence-informed aanpak	C. Ontwikkelen van didactische praktijken Effectieve professionalisering stelt leraren in staat om technieken te ontwikkelen die bijdragen aan een betere realisatie van het curriculum. Nadat ze kennis hebben opgebouwd en gemotiveerd zijn om deze toe te passen, hebben ze concrete tools nodig om hun onderwijspraktijk daadwerkelijk aan te passen. Vijf mechanismen spelen een essentiële rol bij het ontwikkelen van didactische praktijken. 06. <u>Instructie geven over hoe technieken correct worden uitgevoerd</u> Een goed doordachte, duidelijke en begeleide instructie met betrekking tot curriculumrealisatie ondersteunt leraren in het ontwikkelen van effectieve didactische praktijken. 07. <u>Voorzien van praktische sociale ondersteuning</u> Wanneer leraren een gemeenschappelijke taal, cultuur en kennis ontwikkelen rondom de uitdagingen van curriculumrealisatie, kunnen zij elkaar zowel inhoudelijk als emotioneel ondersteunen. 08. <u>Modelleren van technieken</u> Modelleren houdt in dat een concreet en waarneembaar voorbeeld van een vaardigheid wordt getoond, direct in persoon of indirect, bijvoorbeeld via film of foto's. Hierdoor krijgen leraren de kans om de techniek te observeren, erover te reflecteren en deze gericht te imiteren. Dit versterkt het leerproces en draagt bij aan effectievere didactische praktijken, wat op zijn beurt de realisatie van het curriculum ondersteunt. 09. <u>Feedback geven op gedragsverandering</u> Het monitoren van de gedragsverandering bij leraren en het geven van gerichte feedback draagt bij aan hun professionele groei en versterkt de ontwikkeling van didactische praktijken, wat een positieve invloed heeft op de realisatie van het curriculum. 10. <u>Oefenen en herhalen van technieken</u> Door nieuwe technieken actief te oefenen en herhaaldelijk toe te passen in de onderwijspraktijk, versterken leraren hun vaardigheden in het realiseren van het curriculum. D. Verankeren van didactische praktijken We gaan in dialoog met de school om samen te bepalen welke stappen nodig zijn om het geleerde duurzaam vast te zetten.
Data-informed aanpak	We ondersteunen de monitoringaanpak van de school om een doelgerichte realisatie van het curriculum binnen de klaspraktijk te waarborgen. Dit gebeurt via een cyclisch proces van data verzamelen, analyseren, bijsturen en evalueren. Daarbij worden zowel kwantitatieve gegevens (zoals leerlingresultaten, toetsanalyses en observatieschalen) als kwalitatieve input (zoals feedback van leerlingen en reflectie op de eigen lespraktijk) gecombineerd. Regelmatige curriculumanalyses en datageïnformeerde reflectie dragen bij aan een doelgerichte curriculumrealisatie, doordat de leraar het onderwijsproces voortdurend afstemt op de behoeften van de leerlingen.

3.2 Acties

3.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO - CDO	
Doelgroep	VIV's - leraren - trajectbegeleiders	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓	
Professionalisering	<u>Digitale tools - curriculumrealisatie</u> We ondersteunen op vraag VIV's en/of leraren in het gebruik van digitale tools in functie van curriculumrealisatie zoals SAPO doelenverdelers, Smartschool, Classid portfolio, ...	➡✓ individuele helpdesk kennissessie
	<u>Constructieve afstemming (alignment) - curriculumrealisatie leraren</u> We ondersteunen leraren bij het realiseren van het curriculum (regulier/duaal) en waarborgen dat leerplandoelen, leeractiviteiten, leermiddelen en evaluaties op elkaar zijn afgestemd.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief individuele helpdesk kennissessie klasobservatie modelling professionele dialoog trainingssessie
	<u>Constructieve afstemming (alignment) - curriculumrealisatie lerarenteams</u> We ondersteunen lerarenteams bij het realiseren van het curriculum (regulier/duaal) en waarborgen dat leerplandoelen, leeractiviteiten, leermiddelen en evaluaties op elkaar zijn afgestemd.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief individuele helpdesk kennissessie klasobservatie modelling professionele dialoog trainingssessie
	<u>Provinciaal pedagogisch project</u> We ondersteunen leraren en/of lerarenteams bij het geïntegreerd realiseren van leerinhouden, het stimuleren van probleemoplossend denken en het projectgestuurd aanbieden van leerplandoelen. De focus ligt op STEM, digitale competenties, denk-atelier, duurzaamheid en probleemoplossing in wiskunde.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief individuele helpdesk kennissessie klasobservatie modelling professionele dialoog trainingssessie
	<u>Faciliteren van kennisdeling en samenwerking</u> We faciliteren op vraag het samenwerken en het delen van expertise en goede praktijken tussen leraren.	➡✓ professionele dialoog

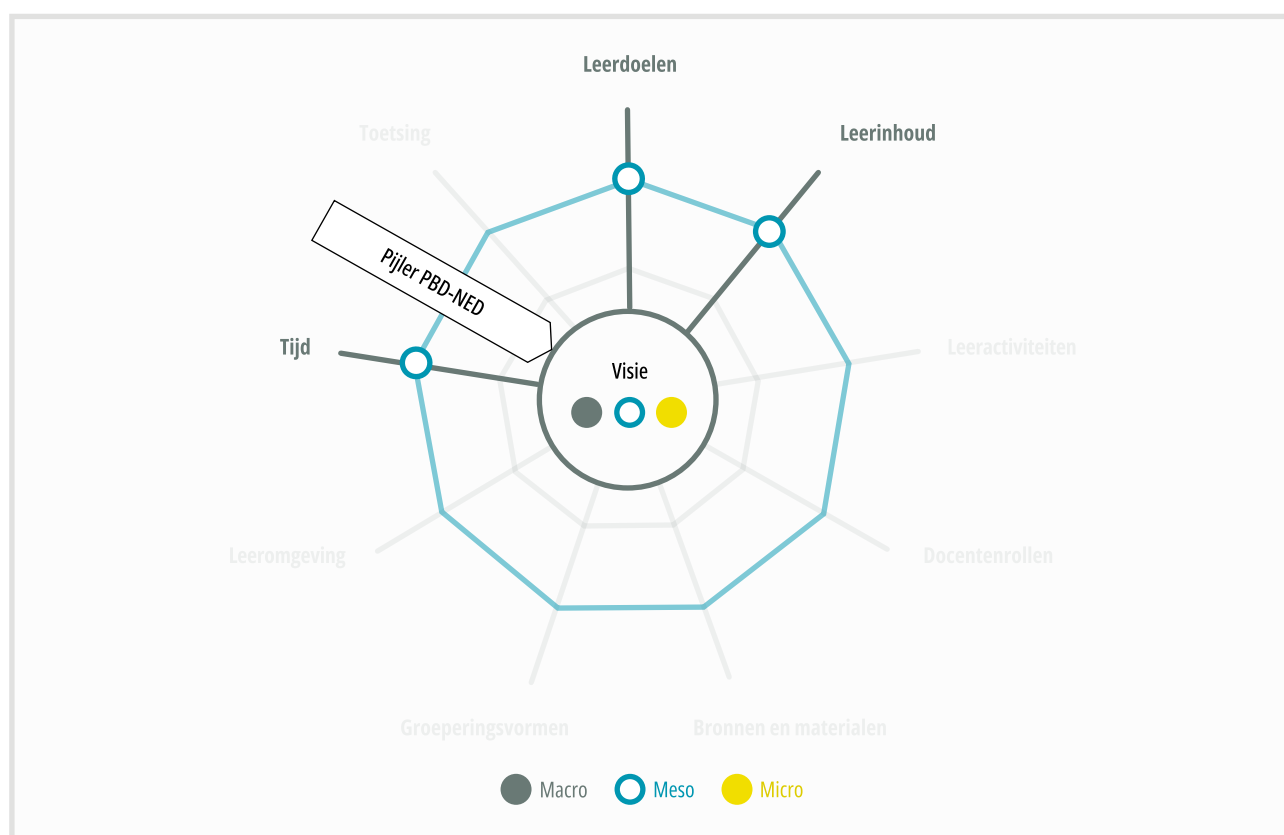
Informatiemakelaar	<u>Afstemming tussen provinciaal secundair onderwijs en de arbeidsmarkt</u> We nemen samen en/of ter vervanging van de scholen deel aan overlegfora om noodzakelijke informatie in te winnen i.f.v. de curriculumrealisatie van de praktijkvakken, die vervolgens tijdens een professionalisering wordt gedeeld met de betrokken scholen.	↔✓ begeleidingscommissie sectoraal partnerschap
Materiaal	<u>Toolkit - curriculumrealisatie</u> We ontwikkelen materialen die leraren ondersteunen bij het realiseren van het curriculum zoals infosites, nieuwsbrieven, kennisclips, podcasts, leidraden, leermiddelen, curriculumkoppeling, rubrics, samenwerkingstools, ...	↔✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal
Data	<u>Monitoring - aanbieden leerplandoelen</u> We ondersteunen op vraag leraren en/of lerarenteams bij de monitoring van het aanbieden van de leerplandoelen op klasniveau en/of vakniveau (regulier/duaal).	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - evaluatie leerplandoelen</u> We ondersteunen op vraag leraren en/of lerarenteams bij de monitoring van het evalueren van de leerplandoelen op klasniveau en/of vakniveau (regulier/duaal).	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Ontwikkeling toets - basisgeletterdheid wiskunde</u> We ontwikkelen in samenwerking met de examencommissie twee keer per jaar toetsvragen voor basisgeletterdheid wiskunde, waarbij de beheersing van BG doelen wiskunde in kaart worden gebracht.	↔✓ materiaal
	<u>Ontwikkeling dashboard - minimumdoelen wiskunde</u> We ontwikkelen per afgenomen toets een dashboard ter ondersteuning van de beeldvorming en monitoring van de minimumdoelen wiskunde op klasniveau en leerlingniveau.	↔✓ materiaal
	<u>Beeldvorming - Vlaamse toetsen wiskunde</u> We ondersteunen op vraag leraren en/of lerarenteams bij de analyse en de interpretatie van de resultaten van de Vlaamse toetsen wiskunde op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog

Data	<u>Beeldvorming - basisgeletterdheid wiskunde</u> We ondersteunen op vraag leraren en/of lerarenteams bij de analyse en de interpretatie van de resultaten van de toetsen basisgeletterdheid wiskunde op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - minimumdoelen wiskunde</u> We ondersteunen op vraag leraren en/of lerarenteams bij de monitoring van de Vlaamse toetsen wiskunde en/of de toetsen basisgeletterdheid wiskunde op klasniveau en leerlingniveau. Dit is een manier om de effecten op vlak van wiskundig probleemoplossend denken op te volgen.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
↔✓	<u>Wiskunde</u> In de scholen die via een kortlopend professionaliseringsinitiatief zijn begeleid, beschikken de leraren(teams) wiskunde over een implementatieplan wiskunde dat is opgesteld volgens het model " <u>EEF - A School's Guide to Implementation</u> " en gebaseerd op een analyse van de schooleigen data.	

2. OD1 PBD-NED | Meso - Schoolbreed taal- en leesbeleid

2.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het ondersteunen van schoolleiders en middenkader bij de uitbouw van een schoolbreed taal- en leesbeleid.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Meso
Focus curriculaire spinnenweb	☒ Visie: waartoe leren zij? ☒ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☒ Leerinhoud: wat leren zij? ☐ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☐ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☐ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☒ Tijd: wanneer leren zij? ☐ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed aanpak	Net zoals de Vlaams-Nederlandse Taalraad hanteren we voor taalbeleid de volgende definitie: <i>“Een taalbeleid is een gezamenlijke, doordachte en goed opgevolgde combinatie van initiatieven waarmee schoolteamleden: (1) effectief taalstimulerend onderwijs in elke klas trachten aan te bieden en (2) een leeromgeving voor leraren trachten te creëren, om zo samen de taalcompetentie van leerlingen te versterken”</i> (Van den Branden & Vanbuel, 2023). Om een strategisch, effectief en duurzaam taal- en leesbeleid vorm te geven, moet er worden ingezet op drie niveaus: het klas-, team- en schoolniveau (CTO 2024). Op klasniveau moet werk worden gemaakt van effectieve taalpraktijken, zoals het versterken van leesstrategieën en mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid, die voortvloeien uit wetenschappelijk onderzoek (Leerpunt, Casteleyn e.a. 2021). Denk bijvoorbeeld aan de “Sleutels voor effectief begrijpend lezen” (interactie, motivatie, transfer, strategie-instructie en functionaliteit) en de zeven principes van taalkrachtig onderwijs (VLOR 2019; Schiepers e.a. 2022). Taalkrachtig onderwijs stimuleert een positief-talige grondhouding, is contextrijk, functioneel en (inter)actief, biedt ondersteuning, besteedt aandacht aan impliciet en expliciet leren en creëert kansen tot reflectie (Schiepers e.a. 2022). Om dit te laten landen, is het op teamniveau van belang “een krachtige samenleercultuur op school” te creëren: “deze leeromgeving moet leraren en schoolteams de kans bieden om samen te werken, in interactie te gaan en ervaringen en ideeën uit te wisselen” (CTO 2024). Tevens moet er op schoolniveau worden ingezet op een doordacht en dynamisch implementatieproces om het samen leren van leraren te bevorderen en verandering op de klasvloer tweeweg te brengen. Het kader A School's Guide to Implementation (EEF) wordt zowel door de PBD als door de scholen gebruikt om veranderingen door te voeren. Dit model biedt een gestructureerde, maar flexibele aanpak die evidence-informed werken integreert binnen de schoolorganisatie gedurende de verschillende fasen van het implementatieproces. Het benadrukt dat implementatie een cyclisch proces is, waarbij voortdurende reflectie en aanpassing nodig zijn om duurzame verandering te realiseren. Daarnaast vermeldt de leidraad gedragingen die effectieve implementatie bevorderen en contextuele factoren die van invloed zijn op de implementatie.
---------------------------------	--

Evidence-informed
aanpak

Ontdekken

De school identificeert, samen met een kernteam, op basis van zowel kwalitatieve als kwantitatieve schooldata, de behoeften van de leerlingen. Verschillende stakeholders worden betrokken en bestaande praktijken worden geanalyseerd om de oorzaken van de geïdentificeerde behoeften beter te begrijpen. Vervolgens wordt een evidence-informed aanpak geselecteerd die aansluit bij de context en cultuur van de school. Deze aanpak moet niet alleen effectief, maar ook haalbaar zijn binnen de bestaande structuren en middelen van de school. Daarnaast worden potentiële barrières en factoren die een succesvolle invoering van een verandering voor implementatie ondersteunen, meegenomen in de overwegingen.

Ontwikkelen

In deze fase creëert de school duidelijkheid en draagvlak over de richting die wordt ingeslagen. Een implementatieplanning (levend document) wordt opgesteld en het schoolteam wordt betrokken om eigenaarschap te creëren.

Het implementatieplan omvat het definiëren van het probleem, het specificeren van wat er zal worden geïmplementeerd, het selecteren van een pakket implementatiestrategieën op maat, het ontwerpen van een manier om de implementatie op te volgen en het specificeren van de eindresultaten.

Vervolgens verschuift de aandacht naar de praktische voorbereidingen. De school overlegt met het team over de aankomende veranderingen en voert aanpassingen door om deze werkbaarder te maken. Professionaliseringsinitiatieven worden niet alleen bij de start voorzien, maar gedurende de volledige implementatieperiode. Tot slot worden systemen en structuren voorbereid ter ondersteuning van de implementatie, zoals lesmateriaal en technische ondersteuning.

Opleveren

In deze fase ondersteunt de school de implementatie zo goed mogelijk. Er wordt motiverende en passende ondersteuning geboden bij de eerste stappen van de implementatie. Daarnaast wordt aanvullende follow-up ondersteuning voorzien. De voortgang van de implementatie wordt op regelmatige momenten gemonitord. Gestructureerde feedback van leerlingen, leraren en andere relevante stakeholders wordt verzameld. De implementatiegegevens van de school worden geanalyseerd om strategieën te verfijnen en de plannen gaandeweg aan te passen op basis van belemmerende en bevorderende factoren.

Evidence-informed aanpak	Opschalen De school blijft zich inzetten voor de implementatie en biedt voortdurende ondersteuning en opvolging aan lerarenteams. Zodra de implementatie succesvol is volgehouden en een reële kans van slagen heeft, wordt de balans opgemaakt. Op basis van deze evaluatie worden de volgende stappen bepaald. De school evalueert de implementatie door de behoeften van de leerlingen opnieuw te analyseren en de geschiktheid, haalbaarheid en impact van de gekozen benadering te heroverwegen. Deze evaluatie kan leiden tot verschillende vervolgtrajecten, zoals het verankeren van de benadering in de onderwijspraktijk, het opschalen van de aanpak, of het besluit om deze niet langer toe te passen. Om de implementatie duurzaam te maken, wordt de aanpak structureel ingebed binnen de schoolorganisatie. Daarnaast wordt professionele ontwikkeling continu herhaald en bijgestuurd waar nodig. Tot slot wordt leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheid versterkt, zodat de implementatie breed gedragen en verankerd wordt. Ook wordt expliciet gemaakt hoe de aanpak kan worden verbreed en verankerd in een volgende implementatiecyclus. Het EEF-model benadrukt dat implementatie niet lineair verloopt, maar een proces is van voortdurende reflectie en aanpassing. Daarom worden bewuste keuzes gemaakt over welke andere prioriteiten tijdelijk op pauze worden gezet om ruimte te creëren voor succesvolle en duurzame implementatie.
Data-informed aanpak	Data spelen een cruciale rol bij het ontwikkelen en opvolgen van een taal- en leesbeleid op school. In het (buitengewoon) basis- en secundair onderwijs begeleiden we scholen bij het inzetten van instrumenten voor de opmaak van een BSA (beginsituatieanalyse) en het monitoren van de effectiviteit van schoolgerichte acties. Daarbij maken we gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data. De concrete acties die hiermee verband houden, zijn gebundeld in de actiecluster data binnen de professionaliseringsinitiatieven en begeleidingstrajecten.

2.2 Acties

2.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

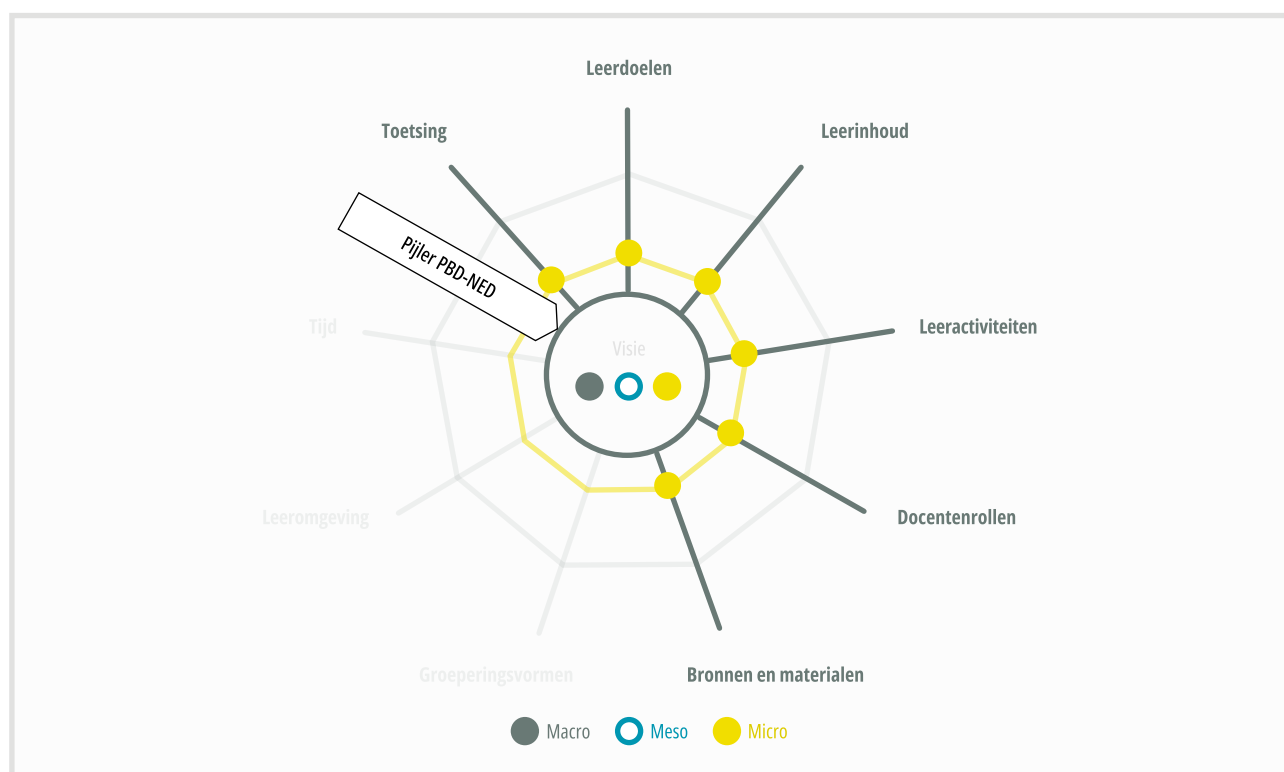
Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO	
Doelgroep	Schoolleiders - VIV's	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓ Lang begeleidingstraject ➡➡➡🏠	
Visie	<u>Visieontwikkeling</u> We ondersteunen de ontwikkeling van een visie op taal- en leesbeleid, inclusief woordenschatverwerving (Quigley, 2018), afgestemd op de taalcompetenties van de leerlingenpopulatie, de schoolcontext en de te bereiken talige doelen bij de leerlingen.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief professionele dialoog studiebezoek
Professionalisering	<u>Schoolbreed taal- en leesbeleidsplan</u> We ondersteunen het opstellen van een taal- en leesbeleidsplan in overeenstemming met de ontwikkelde visie. Het plan bevat duidelijke prioriteiten met betrekking tot het taalbeleid, gebaseerd op schooleigen data en evidence-informed onderwijspraktijken. Het professionaliseringsplan maakt integraal deel uit van het taal- en leesbeleidsplan.	➡➡➡🏠 cocreatief ontwikkelinitiatief kennissessie professionele dialoog studiebezoek
Implementatie	<u>Schoolbreed taal- en leesbeleid - implementatie</u> We stemmen de schoolbrede implementatie van het lees- en taalbeleidsplan af op de specifieke behoeften van de school en ondersteunen de verdere uitrol. Hiervoor zetten we gerichte trajecten op, gebaseerd op de beschreven evidence-informed aanpak.	➡➡➡🏠 kennissessie professionele dialoog
Materiaal	<u>Taal- en leesbeleidsplan</u> We stellen een model voor een taal- en leesbeleidsplan ter beschikking van de school, geïnspireerd door Van den Branden & Vanbuel (2023).	➡✓ materiaal
	<u>Leesscan</u> We stellen de Leesscan ter beschikking van de scholen. Dit gevalideerde instrument is het resultaat van een onderzoeksproject van Hogeschool Odisee, in samenwerking met AP Hogeschool, Universiteit Gent, Iedereen Leest, Stichting Lezen en de Taalunie. De Leesscan besteedt aandacht aan leesbeleid, leesomgeving, leesbevordering, leesdidactiek en leesmonitoring.	➡✓ materiaal

Data	<u>Ontwikkeling dashboard - minimumdoelen Nederlands</u> We ontwikkelen een dashboard ter ondersteuning van de beeldvorming en monitoring van de minimumdoelen Nederlands op schoolniveau voor de afgenomen Vlaamse toetsen en de toetsen basisgeletterdheid Nederlands.	 materiaal professionele dialoog
	<u>Beeldvorming - taal- en leesbeleidsplan</u> We ondersteunen schoolleiders en kernteams bij het analyseren van de resultaten van verschillende toetsen, zoals de Vlaamse toetsen Nederlands, de toetsen basisgeletterdheid Nederlands, de verplichte taalscreening (Diataal/Opstap), resultaten van eigen toetsen, de Leesscan en SES-kenmerken. Daarnaast ondersteunen we scholen bij het verzamelen van relevante data, onder meer via schriftelijke en/of mondelinge bevestigingen van leraren en leerlingen. De verzamelde input biedt scholen handvatten om hun taal- en leesbeleidsplan op te stellen, te versterken of waar nodig bij te sturen.	  cocreatief ontwikkelinitiatief kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - taal- en leesbeleidsplan</u> We ondersteunen scholen bij de afname en interpretatie van de resultaten van de toets basisgeletterdheid Nederlands en de Vlaamse Toetsen Nederlands. Dit helpt hen bij het opvolgen van de effecten, met als doel het taal- en leesbeleidsplan te borgen en te verbeteren.	 kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
	<u>Nederlands</u> In de scholen die via een kortlopend professionaliseringsinitiatief zijn begeleid, hebben de schoolleiders gerichte afspraken gemaakt met de leraren(teams) Nederlands ter ondersteuning van de uitrol van het implementatieplan Nederlands.	
	Gedurende de gekozen tijdsduur selecteren we gericht langdurige begeleidingstrajecten waarvoor we een <u>langetermijnevaluatie</u> uitvoeren met het EDBI-instrument.	

4. OD3 PBD-NED | Micro - Effectieve taal- en leesdidactiek

4.1 Doelstelling en aanpak

Operationeel doel	Het schoolbreed professionaliseren van lerarenteams in onderbouwde en geïntegreerde taal- en leesdidactiek als hefboom voor taalcompetente leerlingen.
Verwijzing decreet	Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs 8 mei 2009 Art 15, §1, 2° en 4°
Werkingsniveau	Micro
Focus curriculaire spinnenweb	☐ Visie: waartoe leren zij? ☒ Leerdoelen: waarheen leren zij? ☒ Leerinhoud: wat leren zij? ☒ Leeractiviteiten: hoe leren zij? ☒ Docentenrollen: wat is de rol van de leraar bij hun leren? ☒ Bronnen en materialen: waarmee leren zij? ☐ Groeperingsvormen: met wie leren zij? ☐ Leeromgeving: waar leren zij? ☐ Tijd: wanneer leren zij? ☒ Toetsing: hoe wordt hun leren getoetst?



Evidence-informed
aanpak

Voor de professionalisering van leraren en lerarenteams met betrekking tot "Close Reading" en "List" laten we ons inspireren door het kader [Effective Professional Development \(EEF\)](#) en de zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 1985, 2000), (Merchie & Tuytens, 2016) en (Desimone, 2009).

A. Opbouwen van kennis

Bij het ontwerpen en geven van professionalisering in lees- en taaldidactiek is het essentieel om nieuwe kennis op een manier aan te bieden die het begrip ondersteunt. Net zoals leraren leerstof stapsgewijs opbouwen in de klas, moeten begeleiders gestructureerd nieuwe kennis overbrengen binnen een professionaliseringsinitiatief of begeleidingstraject.

Twee mechanismen dragen bij aan de effectiviteit van professionele ontwikkeling in lees- en taaldidactiek.

01. [Beheren van cognitieve belasting](#)

Door de hoeveelheid te verwerken informatie te reguleren en optimaliseren, voorkom je dat deelnemers overweldigd raken, waardoor ze de informatie beter begrijpen en toepassen.

02. [Herhalen en verbinden van eerder geleerde kennis](#)

Door eerder geleerde kennis actief te herzien en te koppelen aan nieuwe inzichten, verdiepen onderwijsprofessionals hun begrip en bevorderen ze duurzame professionele groei.

B. Motiveren van onderwijsprofessionals

Wanneer leraren kennis hebben opgebouwd via een methode die de cognitieve belasting beheert en eerder geleerde informatie herhaalt, is het essentieel om hen te motiveren deze kennis in de praktijk toe te passen in hun taal- en leesonderwijs.

Drie mechanismen ondersteunen dit proces.

03. [Stellen en gezamenlijk vastleggen van doelen](#)

Het gezamenlijk formuleren en vastleggen van duidelijke en haalbare doelen in lees- en taaldidactiek na een professionaliseringsactiviteit draagt bij aan het behouden van richting en focus in het leerproces van leraren.

04. [Gebruiken van geloofwaardige en deskundige bronnen](#)

Informatie van een geloofwaardige en deskundige bron over effectief lees- en taalonderwijs wordt sneller overgenomen door leraren, waardoor nieuwe inzichten effectiever worden toegepast in de praktijk.

05. [Bieden van bevestiging en versterking na vooruitgang](#)

Door erkenning en positieve bekrachtiging te geven voor hun inspanningen en vooruitgang bij het toepassen van nieuwe lees- en taaldidactische strategieën, blijven leraren gemotiveerd om zich verder professioneel te ontwikkelen.

Evidence-informed aanpak	C. Ontwikkelen van didactische praktijken Effectieve professionalisering stelt leraren in staat technieken te ontwikkelen die hun taal- en leesonderwijs verbeteren. Nadat ze kennis over effectieve taal- en leesdidactiek hebben opgebouwd en gemotiveerd zijn om deze toe te passen, hebben ze concrete tools nodig om hun onderwijspraktijk daadwerkelijk aan te passen. Vijf mechanismen spelen een essentiële rol bij het ontwikkelen van didactische praktijken. 06. <u>Instructie geven over hoe technieken correct worden uitgevoerd</u> Een goed doordachte, duidelijke en begeleide instructie over hoe ze krachtige leesstrategieën en woordenschatverwerving kunnen aanleren, ondersteunt leraren bij het ontwikkelen van effectieve didactische praktijken. 07. <u>Voorzien van praktische sociale ondersteuning</u> Wanneer leraren een gemeenschappelijke taal, cultuur en kennis delen over de uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd, kunnen zij elkaar zowel inhoudelijk als emotioneel ondersteunen. 08. <u>Modelleren van technieken</u> Modelleren houdt in dat een concreet en waarneembaar voorbeeld van een vaardigheid wordt getoond, direct in persoon of indirect, bijvoorbeeld via film of foto's. Hierdoor krijgen leraren de kans om de techniek te observeren, erover te reflecteren en deze gericht te imiteren. Dit versterkt het leerproces en draagt bij aan effectievere didactische praktijken. 09. <u>Feedback geven op gedragsverandering</u> Het systematisch monitoren van de gedragsverandering bij leraren en het geven van gerichte feedback draagt bij aan hun professionele groei en kan de ontwikkeling van didactische praktijken effectiever maken. 10. <u>Oefenen en herhalen van technieken</u> Door nieuwe technieken actief te oefenen en herhaaldelijk toe te passen in verschillende taal-en leessituaties, kunnen leraren hun vaardigheden versterken. D. Verankeren van didactische praktijken We gaan in dialoog met de school om samen te bepalen welke stappen nodig zijn om het geleerde duurzaam vast te zetten.
Data-informed aanpak	Data spelen een cruciale rol bij het schoolbreed professionaliseren van lerarenteams in een onderbouwde en geïntegreerde taal- en leesdidactiek. Daarbij maken we gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data. De concrete acties die hiermee verband houden, zijn gebundeld in de actiecluster data binnen de professionaliseringsinitiatieven en begeleidingstrajecten.

4.2 Acties

4.2.2 (Buitengewoon) secundair onderwijs

Bereik		
Organisaties	100 % scholen SO - BuSO	
Doelgroep	VIV's - leraren	
Tijdsduur	2 jaar	
Acties en professionaliseringsinitiatieven		
	<u>Overzicht professionaliseringsinitiatieven</u> Kort professionaliseringsinitiatief ➡✓ Lang begeleidingstraject ➡➡➡🏠	
Professionalisering	<u>Effectieve taal- en leesdidactiek</u> We professionaliseren leraren in het ontwikkelen, implementeren en evalueren van een krachtig taalbeleid binnen de school. Dit initiatief richt zich op het versterken van de taalvaardigheid door effectieve(re) woordenschatverwerving, met aandacht voor taalbewust lesgeven, taalontwikkende instructie, interactieve werkvormen en taalstimulerend lesmateriaal in een schoolbrede context. We werken aan een taalstimulerende leeromgeving en gedifferentieerde ondersteuning. We professionaliseren leerkrachten in het toepassen van effectieve leesdidactiek op basis van de methodiek van Close Reading. We richten ons hiervoor niet enkel op leraren Nederlands of taal, maar plaatsen dit in een schoolbrede context.	➡➡➡🏠 collegiaal lesbezoek kennissessie klasobservatie lesson study modelling
Materiaal	<u>Toolkit - lezen</u> We ontwikkelen, al dan niet samen met de leerkrachten, leeslessen en materialen ter ondersteuning van de implementatie van leesdidactiek op de klasvloer.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal
	<u>Toolkit - taalontwikkend lesgeven</u> We ontwikkelen, al dan niet samen met de leerkrachten, inspiratiedocumenten voor effectieve(re) woordenschatverwerving zoals expliciete directe instructie, taalontwikkende interactie, taalondersteuning, taalstimulerend lesmateriaal en taalondersteunende maatregelen.	➡✓ cocreatief ontwikkelinitiatief materiaal

Data	<u>Ontwikkeling toets basisgeletterdheid Nederlands</u> We ontwikkelen in samenwerking met de examencommissie twee keer per jaar toetsvragen voor basisgeletterdheid Nederlands, waarbij de beheersing van doel BG 2.1 in kaart wordt gebracht.	↔✓ materiaal
	<u>Ontwikkeling dashboard - minimumdoelen Nederlands</u> We ontwikkelen per afgenomen toets een dashboard ter ondersteuning van de beeldvorming en monitoring van de minimumdoelen Nederlands op klasniveau en leerlingniveau.	↔✓ materiaal
	<u>Beeldvorming - Vlaamse toetsen Nederlands</u> We ondersteunen leraren bij de analyse en interpretatie van de resultaten van de Vlaamse toetsen op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Beeldvorming - basisgeletterdheid Nederlands</u> We ondersteunen leraren bij de analyse en interpretatie van de resultaten van de toetsen basisgeletterdheid Nederlands op klasniveau en leerlingniveau in functie van het opstellen van een actieplan.	↔✓ kennissessie professionele dialoog
	<u>Monitoring - leesbegrip en leesmotivatie</u> We ondersteunen de lerarenteams bij de analyse en interpretatie van resultaten van de Vlaamse toetsen, toetsen basisgeletterdheid, Diataal, SRQ en andere gestandaardiseerde en schooleigen toetsen. Dit is een manier om effecten op het vlak van leesbegrip en leesmotivatie op te volgen.	↔↔↔☰ kennissessie professionele dialoog
Impact schooljaar 2025-2026		
↔✓	<u>Nederlands</u> In de scholen die via een kortlopend professionaliseringsinitiatief zijn begeleid, beschikken de leraren(teams) Nederlands over een implementatieplan Nederlands dat is opgesteld volgens het model " EEF - A School's Guide to Implementation " en gebaseerd op een analyse van de schooleigen data.	
↔↔↔☰	Gedurende de gekozen tijdsduur selecteren we gericht langdurige begeleidingstrajecten waarvoor we een langetermijnevaluatie uitvoeren met het EDBI-instrument.	

EINDE DEEL 5: Beleidsprioriteiten 2025-2026

- [Deel 1: Monitoring van het begeleidingsplan PBD 2022-2025](#)
- [Deel 2: Monitoring van het begeleidingsplan POC 2022-2025](#)
- [Deel 3: Bereik van het begeleidingsplan PBD/POC 2022-2025](#)
- [Deel 4: Impact van het begeleidingsplan PBD/POC 2022-2025](#)

